

Ensamkommande flyktingungdomar

- *En kvalitativ studie kring hur ensamkommande flyktingungdomar integreras samt bemöts av de svenska myndigheterna utifrån ungdomarnas perspektiv.*

Av: Dafina Begu
Iman Abbas

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)
Aktuell termin HT 13

Handledare: Anders Östnäs

Abstract

Author: Dafina Begu and Iman Abbas

Titel: Asylum seeking teenagers

Supervisor: Anders Östnäs

The purpose of our paper was to examine how these unaccompanied teenagers were integrated and countered by the Swedish authorities based on the teenager's perspective. To carry out our study, we have focused on male teenagers who were previously resident in a temporary home for unaccompanied refugee teens. We conducted a qualitative interview with four teenagers and we asked questions about their inclusion and about the response and help they received when they have been in contact with the Swedish authorities such as the Immigration office, the temporary home and staff there, the trustee, social service and social workers and the school. Although the teenagers answers differed in certain contexts, you could see many parallels in their experiences. All of the teenagers are well on their way on becoming self-sufficient or have a good future plan on how to become self-sufficient. We analyzed the collected material by writing based on the transnational perspective, but also by applying what previous research says about unaccompanied refugee teenagers. The results show that the teenagers have both positive as well as negative experiences from their time in Sweden, some of the teenagers have had problems with Swedish authorities, which accordingly to the teenagers to some extent is caused by too little knowledge about the teenagers backgrounds and personalities. The teenagers feel that good treatment and good help comes from the authority that takes the time and effort to make contact with them.

Keywords: Treatment, adaptation, integration, security, social status, relationships, prosperity.

Förord

Tack!

Vi vill tacka den personal på HVB-hemmet som gjort det möjligt för oss att ta kontakt med ungdomarna som varit en del av boendet. Vi vill även tacka de ungdomar som ställde upp på våra intervjuer och gjorde det möjligt för oss att slutföra denna studie. Ett stort tack till vår handledare Anders Östnäs, som varit ett stöd samt kommit med kloka rekommendationer under denna process.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	7
1.3 Bakgrund.....	7
1.5 Definition av begrepp	9
2. Tidigare forskning	10
2.1 Flyktens väg.....	11
2.2 Ensamkommande barns hälsa	12
2.3 ”Jag vill bli som Kofi”	12
2.4 Asyltiden.....	13
2.5 God man.....	14
2.6 HVB-hemmets betydelse för barnen.....	15
2.7 Vad hände sen?	15
3. Metod	16
3.1 Val av metod.....	16
3.2 Reliabilitet och validitet.....	17
3.3 Förförståelse	18
3.4 Trovärdighet och avgränsningar	18
3.5 Utformande av intervjuguide	19
3.6 Val av respondenter	19
3.7 Bearbetning och analys av intervjumaterial	20
3.8 Etiska överväganden	21
3.9 Arbetsfördelning	23
3.10 Litteratursökning	24
4. Teori	24
4.1 Transnationellt perspektiv	24
5. Resultat och analys	27
5.1 Ungdomens resa.....	28
5.2 Boendet	30
5.3 Migrationsverket.....	35
5.4 Socialtjänsten/ekonomiskt bistånd.....	38
5.5 Skola	41
6. Avslutande diskussion	44
7. Referenslista	46
8. Bilagor	48
8.1 Bilaga 1	48
8.2 Bilaga 2	50

1. Inledning

Migrationsverket (2012) skriver att man från januari 2012 t.o.m. den 30:e april 2012 tagit emot 936 ansökningar om asyl från ensamkommande barn och ungdomar vilket tyder på en ökning enligt migrationsverkets statistik. 80 procent av de barn som sökt asyl i Sverige är från länder som Irak, Afghanistan och Somalia. De senaste åren har barn som kommer till Sverige utan någon vårdnadshavare ökat ständigt, man beräknar enligt SCBs rapport (2010) att det skett en ökning med 8 procent mellan åren 2005-2009. År 2005 var antalet asylsökande ensamkommande barn i Sverige 398 barn, år 2012 endast fem år senare hade detta antal blivit sex gånger så stort, då antalet asylsökande ensamkommande barn var 2393 barn (Brunnberg et. al 2011).

1.1 Problemformulering

Ensamkommande flyktingungdomar/barn har blivit ett globalt problem då ungdomarna flyr undan krig, missförhållanden i hemlandet, av politiska skäl eller fattigdom för att få en bättre levnadsstandard i ett annat land (Carlsson et. al, 2012:259). Även tidigare forskning visar på att anledningen till att många barn lämnar sina hemländer och flyr beror bland annat på att de varit utsatta för krig, fattigdom, våld eller sexuella övergrepp. Enligt integrationsverkets rapportserie 2003 om *Ensamkommande barn- organisation och samverkan kring arbetet med introduktionen* (2003:17) är det inte många barn som på eget initiativ väljer att fly landet och söka asyl i bl.a. Sverige. Barnen som tvingas lämna sin familj bakom sig lämnar samtidigt hela sin tillvaro och allt som har varit barnets hem under uppväxten, enbart att lämna denna tillvaro blir ett trauma för barnet. Integrationsverket (2003) beskriver även att barnet traumatiseras under flykten då det för en del barn tar flera månader att ta sig från hemlandet till ett tryggt land som tar emot dem. Rimsten (2006) belyser i sin rapport rapporten *"Jag vill bli som Kofi"* *Ensamkommande barn i Sverige ur ett rättighetsperspektiv* ensamkommande barns situation utifrån rättighetsperspektivet, där flera ärenden från Migrationsverket och Utlänningsnämnden har granskats. Syftet med rapporten är att belysa de områden som behöver utvecklas gällande de ensamkommande barnens rättigheter i Sverige samt ge förslag till vilka åtgärder de olika aktörerna kan göra. Rimsten (2006) menar på att det är viktigt att det finns samverkan mellan de olika aktörerna så som myndigheter, offentliga biträdanden samt godemännen.

För många av de ensamkommande flyktingbarnen blir man efter ankomsten till Sverige placerad på transitboenden eller särskilda HVB-hem dvs. gruppboenden för ensamkommande

barn. Efter att ungdomarna först varit placerade på ett transitboende anvisas de till en vistelsekommun som ska ge ungdomen den trygghet, stöd samt hjälp som de är i behov av och ha ett övergripande ansvar för ungdomarna. Kommunernas boende för ensamkommande flyktingungdomarna ska även integrera ungdomarna i det svenska samhället så gott det går med hjälp av olika aktörer. Ungdomarna genomgår en lång resa från ankomsten till Sverige till att bli självförsörjande och en del av det svenska samhället, och genom denna resa kommer de i kontakt med många olika myndigheter såsom Migrationsverket, gruppboendet, socialtjänsten och skolverksamheten. Dessa myndigheter verkar gemensamt för att hjälpa ungdomarna och främja deras framtidsutsikter för en god integrering i det svenska samhället (Fälldin & Strand, 2010:97).

Att adapteras eller integreras i ett nytt samhälle gör man genom att ”passa in”, och för att passa in i ett nytt samhälle måste man slussas in i samhället för att kunna bli en del av detta. För ett ensamkommande flyktingbarn innebär en anpassning att man lär sig språket, arbetar eller studerar för att skapa den goda framtiden som man kommit till landet för att erhålla.

Samtliga ovanstående myndigheter har handböcker, genomförandeplaner och protokoll som man arbetar utifrån i sitt arbete med ungdomarna för att gynna dem på bästa sätt, utifrån ett professionsperspektiv. Efter observationer från praktikterminen där en av författarna haft sin praktik på ett boende för ensamkommande flyktingbarn upplevdes en stor skillnad på hur ungdomarna upplevde den hjälp de fick av de olika professionerna för att integreras i det svenska samhället. Den upplevda faktorn från ungdomarnas sida och det arbete som de olika professionerna bedrev för att ungdomarna skulle integreras var olika. Professionernas upplevelse var att ungdomarna på ett bra sätt integrerades i det svenska samhället och att den hjälp de fick var tillräckligt, vilket inte delades av ungdomarna. I media har det uppmärksammats att ensamkommande barn och ungdomar ökar i landet och i många fall har det uppstått problematik i boende för de ensamkommande ungdomarna. Därför vill vi genom detta arbete undersöka hur de olika myndigheterna som ungdomarna kommer i kontakt med upplevs ur deras perspektiv samt om ungdomarna anser att de får den hjälp som de ytterst behöver för att etableras. Vem tillgodoser denna hjälp, vilken talan har ungdomarna samt vem kan ungdomarna räkna med som kan stötta dem vid svårigheter och när problematik uppstår?

1.2 Syfte

Syftet med vår uppsats är att undersöka hur de ensamkommande flyktingungdomarna integrerats samt bemöts av de svenska myndigheterna utifrån ungdomarnas perspektiv.

Frågeställningar:

- Anser de ensamkommande flyktingungdomarna att de fått den hjälp de behövt av de svenska myndigheterna för att integreras i det svenska samhället?
- Hur upplever de ensamkommande flyktingungdomarna att de bemöts av de svenska myndigheterna som de har varit i kontakt med under sin tid i Sverige?

1.3 Bakgrund

Varje år söker sig många barn och ungdomar till Sverige för att söka asyl utan någon medföljande förälder eller någon annan vuxen som har trätt i föräldrarnas ställe. Det som barnen och ungdomarna varit med om innan flykten varierar en hel del men gemensamt har de att de befinner sig i en hotfull situation, de söker främst efter skydd och trygghet i det nya landet som de anländer till. Det är det nya landet som ska se till att de barn och ungdomarna som kommit hit att vistlesen i landet blir trygg för dem, främst är det myndigheternas ansvar att se till att dessa barn och ungdomar får en stabil uppväxtmiljö och en trygg vardag (Migrationsverket, 2013).

De barn som kommer till Sverige är främst pojkar i åldrarna 15-17. De kommer från områden där det finns svåra militära konflikter och riskerar att bli barnsoldater. Föräldrarna till barnen är de som själva valt att skicka iväg sina barn då risken för att barnen ska bli barnsoldater är stort. En del av barnen har kanske inte en vårdnadshavare som kan ge barnet den trygga uppväxtmiljön och väljer att fly på de grunderna. Anledningen till att barnet inte har någon vårdnadshavare är att vårdnadshavaren fängslats eller dödats i de väpnade konflikterna (Elmeroth & Häge, 2009).

Elmeroth & Häge (2009) refererar till FN:s barnkonvention att barnen har rätt till ett hem, meningsfull vardag samt skolgång. Barn som inte fått uppehållstillstånd har inte skolplikt men de har rätt till att gå i skolan och ska erbjudas en plats ifall ungdomen vill det. Barn som kommit ensamma och söker asyl ska inte behandlas annorlunda än de barn som har uppehållstillstånd eller är födda i Sverige (Fälldin & Strand, 2010). Efter att barnet sökt asyl hänvisas barnet till en vistelsekommun som Migrationsverket tecknat ett avtal med,

Migrationsverket anser att socialtjänsten i den kommun de tecknat ett avtal med har den kompetens till att ta hand om och ge stöd till barnen för att bli självständiga individer. Kommunens boende för ensamkommande flykting barn ska ge barnen de sociala verktyg som de behöver för att när de fyllt 18 år kunna stå på egna ben i det nya samhället som är Sverige. Genom att träna barnen socialt och ge trygga förutsättningar för att medverka i olika fritidsaktiviteter ger man barnen de sociala verktygen för att de senare ska klara sig i det svenska samhället (Höijer & Magnusson, 2008).

Migrationsverkets ansvar

Rimsten (2006) beskriver Migrationsverket och Utlänningsnämnden, och där framgår det att Migrationsverket är myndigheten som ansvarar för att ansökningar om asyl- och/eller uppehållstillstånd. Migrationsverket och dess anställda utreder ansökningarna, i samband med att en asylsökande ansöker om asyl förordnas ett offentligt biträdande till den sökande. Regleringen och bestämmelserna kring handläggningen av ärendet framkommer i utlänningslagen (1989:529), samt i förordningen (2004:294) instruktion för Migrationsverket. Enligt utlänningslagen kapitel tre står det reglerat vilka individer som man ska betraktas som skyddsbehövande. Utlänningslagens flyktingdefinition motsvarar Genèvekonventionens definition av en flykting. Om en person har flyktingskäl beviljas man till uppehållstillstånd enligt utlänningslagen, om man däremot är asylsökande men inte betraktas som en konventionsflykting enligt Genèvekonventionens definition av en flykting kan man beviljas asyl som en skyddsbehövande i övrigt. Utöver detta kan en utlänning beviljas uppehållstillstånd enligt humanitära skäl som avses i utlänningslagens andra kapitel, exempel på humanitära skäl är en individ som lider av en livshotande sjukdom men som inte kan få vård i sitt hemland. Barn som är under 18 år, dvs. omyndiga har en ovillkorlig rätt att återförenas med en förälder i Sverige som är barnets vårdnadshavare och som barnet tidigare bott/levt tillsammans med. Enligt utlänningslagen gäller det enligt huvudregeln att barnet ska återförenas med sina vårdnadshavare i hemlandet om där inte finns grund för skyddsbehov. (ibid)

Kommunens ansvar

Barnen som tvingas lämna sin familj bakom sig lämnar samtidigt hela sin tillvaro och allt som har varit barnets hem under uppväxten, enbart att lämna denna tillvaro blir ett trauma för barnet. Integrationsverket (2003) beskriver även att barnet traumatiseras under flykten då det för en del barn tar flera månader att ta sig från hemlandet till ett tryggt land som tar emot dem.

Rapporten beskriver syftet med att skicka bort barnen är för att skydda dem samt för att ge dem en chans till en bättre framtid. Många familjer tvingas ta stora lån för att kunna finansiera biljetten samt resan till genom flykten i tron och hoppet om att barnet i det nya landet ska få arbete/pengar och därmed betala tillbaka lånet samt eventuellt ansöka om familjeanknytning så att hela familjen kan återförenas i en trygghet. Resultatet som Integrationsverket fick fram gällande utvecklingen av introduktionen för de ensamkommande barnen visade att kommunerna som deltog i undersökningen hade utvecklat sitt introduktionsprogram med att utvecklingen gick långsamt framåt. Man kom fram till att det krävs att en kommunledning är med i beslutsfattandet av styrdokumentet samt att de aktörer som arbetar nära de ensamkommande barnen är delaktiga i processen och tar del av vikten av styrdokumentet. Integrationsverket belyser vikten av en god samverkan inom och mellan kommunerna samt en ansvarsfördelning mellan stat och kommun. Introduktionsperspektivet har utvecklats både genom att man fått en ökad kunskap och förståelse gällande första mottagandet av barnen under asylprocessen samt under introduktionstiden då man haft en planerad introduktion genom att kombinera vård tillsammans med introduktionsplanen. Dessutom har man ett större fokus på uppföljningen då man såg ett större behov av detta, exempel på uppföljningar är ekonomi- och verksamhetsuppföljning. (ibid)

1.4 Definition av begrepp

Ensamkommande flyktningbarn:

” ett ensamkommande barn är en person som är under 18 år och som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses som ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare.”(Migrationsverket, 2013:4).

Flykting innebär att vederbörande flytt sitt land med anledning av en fruktan för förföljelser på grund av ras, nationalitet, religion, politisk uppfattning, flytt från krig eller missförhållandet i hemlandet som gör att vederbörande inte kan återvända till sitt hemland då risken finns för att de kan bli dödade (Brunnberg et.al, 2011).

Asylsökande barn:

Är ett barn under 18 år som sökt asyl i det nya landet denne kommit till men som än inte hunnit få uppehållstillstånd i det nya landet. (Elmeroth & Häge, 2009).

Barn/Ungdom

Vi har valt att i uppsatsen använda oss av både ordet barn och ungdom. I Sverige är man barn under 18 år men samtidigt är det svårt att säga barn då personerna vi intervjuat alla är 17 år och uppåt, därför har vi valt att även använda oss av ordet ungdom. Vi anser att personer över 16 år är ungdomar och inte barn.

Integration:

En process inom samhällsvetenskapen som syftar till att två olika skilda enheter förenas, processen till föreningen är även en integration. Begreppet används även då man förenar flera samhällen och kulturer. Internationell migration och etniska relationer i relation till integration beskriver den sociala processen där minoriteter exempelvis etniska invandrargrupper slussas in i samhället och blir delaktiga i det nya samhället. Integrationen gäller såväl som den sociala och kulturella integrationen även arbets- och bostadsintegrationen som benämner hur väl de adapteras (anpassar sig) i det nya samhället (Ne.se, 2013).

God man:

En god man är en person som ska hjälpa barnet att samordna insatserna runt omkring samt företräda barnet som nyss kommit till Sverige. Den gode mannen ska även ta tillvara barnets intressen, vara insatt i allt som rör skola, migrationsverket, socialtjänsten samt sjukvården (Fälldin & Strand, 2010).

Svenska myndigheter:

Det som kommer att nämnas i arbetet ofta är ordet svenska myndigheter, som vi menar är Migrationsverket, Skola, Socialtjänsten där även ekonomiskbistånd, barn & familj enheten samt boendet ingår.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt redogör vi för den tidigare forskningen som finns gällande ensamkommande barn och deras integrering i det svenska samhället. Vi har inte funnit mycket forskningsmaterial som innehåller forskning kring vårt ämne, hur ensamkommande ungdomar integreras i det svenska samhället. Däremot har vi funnit mycket rapporter med relevant innehåll, FoU, avhandlingar samt en engelsk artikel. Vi har använt oss mycket av Eva Rimstens (2006) rapport *"Jag vill bli som Kofi, Ensamkommande barn i Sverige ur ett rättighetsperspektiv"* då vi anser att den innehåller mycket användbart material som är

relevant för vår uppsats. Men även Marie Hessle (2009) *Ensamkommande men inte ensamma. 10-årsuppföljning av ensamkommande asylsökande barns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Hessles avhandling berör vårt arbete till en viss grad, men hennes fokus ligger främst på den psykiska hälsan, men hon skriver också om hur de integrerats i det svenska samhället och hur de klarar sig själva i det främmande landet som de kommit till.

2.1 Flyktens väg

Hessles (2009) avhandling redogör för ensamkommande barn, deras livsvillkor och erfarenheter från ursprungslandet till vuxen ålder i Sverige, en studie på 10 år. Syftet med avhandlingen är att få kunskap om hur de ensamkommande barnen hanterar deras livsvillkor och utmaningar i vuxen ålder i Sverige, samt att undersöka motivet bakom flykten till Sverige. Studien gjordes genom två datainsamlingar, den första mellan år 1996-97, där intervjuer med 100 ensamkommande barn gjordes, samt den andra intervjun som gjordes år 2007-08 med 20 av de 68 personerna som fanns kvar i landet. Av 77 ensamkommande barn har 48 %, dvs. 37 barn lämnat sitt hemland pga. Förföljelse, hot och organiserat våld. 30 %, dvs 23 barn lämnade sitt hemland pga. Krig och väpnade konflikter, men även andra faktorer såsom önskan om utbildning, bristen på ansvarig vårdnadshavare, rädsla för militärtjänst, familjevåld, egen kriminalitet samt önskan om bättre livsvillkor i ett annat land har varit motivet till flykten. Hessle skriver även att det är uppenbart att det oftast är föräldrarna som i första hand har bestämt sig för att skicka iväg barnen, något som barnen själva har berättat, ibland även i samråd med andra släktingar och endast i 3 av fallen har barnen varit delaktiga i beslutet om att fly från landet. (ibid)

Anledningen till att många barn lämnar sina hemländer och flyr beror bland annat på att de varit utsatta för krig, fattigdom, våld eller sexuella övergrepp. Enligt Integrationsverkets rapportserie 2003 om *Ensamkommande barn- organisation och samverkan kring arbetet med introduktionen* (2003) är det inte många barn som på eget initiativ väljer att fly landet och söka asyl i bl.a. Sverige. Enligt rapporten har Migrationsverket, kommuner och frivilligorganisationer uppgett att separationen från föräldrarna oftast har varit på föräldrarnas/vårdnadshavarnas initiativ. Vårdnadshavarna väljer att skicka hit barnen då man lever i en otrygghet, krig, våld och misär och förhoppningen är att man skickar iväg barnen till en bättre framtid, dock finns det en del som skickar iväg barn och unga för att utnyttja dem sexuellt eller på något annat sätt (dock oklart i vilken omfattning detta sker). 1997 gjordes en intervju med 100 ensamkommande flyktingbarn varav endast åtta av dessa barn hade valt på

egen hand att åka till Sverige, en tredjedel av barnen berättade att de hade blivit chockade av beskedet om att de måste resa och hade gjort allt för att man inte skulle bli bortskickad.

2.2 Ensamkommande barns hälsa

Ravi K. S. Kohli (2006) har skrivit en artikel i *British Journal of Social Work* som heter *The Sound Of Silence: Listening to What Unaccompanied Asylum-seeking Children Say and Do Not Say*. Kohli (2006) genomförde en studie baserat på intervjuer med kommunala socialarbetare som arbetar med minderåriga ensamkommande asylsökande barn. Kohli (2006) redogör för vilka individer som beräknas som asylsökande barn samt vilka deras rättigheter är, då Kohli (2006) arbetar som professor i barnskyddslagen. Kohli (2006) skriver om anledningen till barnens tystnader och hemligheter som de bär med sig från hemlandet samt kring vilka sanningar de berättar för att säkra deras bosättning i Sverige. Syftet med studien är bl.a. för att hitta ett sätt att hjälpa de ensamkommande barnen att våga öppna upp sig för myndigheterna och berätta hela sin historia utan att känna någon rädsla för utvisning. Kohli (2006) menar att när asylsökande barn ska berätta om sin historia och uppge anledningen till deras asylansökan pratar de motvilligt och försiktigt och pressar ihop deras berättelser så att de passar in i asylskälen för det land de ursprungligen kommer ifrån för att maximera deras chanser till att få ett uppehållstillstånd då barnen redan från hemländerna får höra av föräldrar och andra anhöriga att endast en viss version av "sanningen" kommer göra det möjligt för dem att få asyl. Studien fokuserar på ensamkommande asylsökande barn som är omhändertagna av sociala myndigheter där Kohli (2006) undersöker vilka typer av stöd som socialtjänsten erbjuder barnen för att underlätta vidarebosättningen. Man intervjuade 29 socialsekreterare som tillsammans hade ansvar för 34 ungdomar. Samtliga ungdomar rapporterades som tysta och försiktiga och socialsekreterarna uppgav att ungdomarna agerade på detta sätt då föräldrar och anhöriga hade uppmanat dem att vara tysta för att inte riskera deras asylprocess eller riskera att deras familjer skulle spåras och hittas. I slutsatsen av artikeln framgår det att tystnad är ett komplext fenomen i relation till barn och migration men även för andra barn som växer upp i osäkra förhållanden kan te sig på detta sätt. Tystnaden kan bevara och tygla särskilda positioner som barnen får genom sin resa till en ny bosättning. (ibid).

2.3 "Jag vill bli som Kofi"

Rimsten (2006) belyser i rapporten de ensamkommande barnens situation utifrån rättighetsperspektivet, där flera ärenden från Migrationsverket och Utlänningsnämnden har

granskats. I rapporten redogör man för de internationella förpliktelser, konventioner och nationell lagstiftning där man beskriver den rättsliga kontexten. Syftet med rapporten är att belysa de områden som behöver utvecklas gällande de ensamkommande barnens rättigheter i Sverige samt ge förslag till vilka åtgärder de olika aktörerna kan göra. I Rapporten undersöker man utredningen som görs på Migrationsverket, bemötandet och bedömningen av återopade skäl, familjeåterförningsärenden, gode mannens roll, samverkan mellan aktörerna, avskrivna ärenden, samt barnens bakgrund och perspektiv. Som grund för rapporten har man gjort en undersökning som innefattar en kartläggning av 86 ensamkommande barns asyl- och/eller uppehållstillståndsärende, 19 ensamkommande barns familjeåterförningsärende, enkäter och djupintervjuer med offentliga biträden, myndigheter, gode män och ensamkommande barn. (ibid)

Det framkommer i Rimstens rapport (2006) att metoden som används under intervjun på Migrationsverket genom asylprocessen är utarbetad för att ge barnet en chans att berätta om sin bakgrund så utförligt som möjligt. Dock framkommer det att handläggarna inte som regel är särskilda barnhandläggare, däremot håller utredningarna en hög kvalitet. Arbetet med utredningar har blivit lättare i samband med att metoderna har utvecklats, dock framkommer det att man sällan utreder om det är möjligt att utvisa barnet till hemlandet eftersom man inte har tillräcklig med information angående föräldrarnas eller nära anhörigas tillstånd eller uppehälle. Man har missat att utreda vem som kan ta ansvar för barnet samt vilken myndighet i hemlandet som kan stå för barnet försörjning i samband med en eventuell utvisning. Därför menar de anställda på Migrationsverket som blivit intervjuade att det är för barnets bästa om man utreder hela situationen ordentligt från början. Det framkommer även att de offentliga biträdena anser att Migrationsverket och Utlänningsnämndens beslut har brister då barnens asylskäl inte framkommer klart och tydligt särskilt i de fall där barnen kommer från länder varifrån många ensamkommande barn kommer och söker asyl. Offentliga biträden har den generella uppfattningen att det svårt att utläsa vilken den avgörande faktorn har varit i beslut om tillstånd, man har tillämpat humanitära grunden i en hög utsträckning och skyddsbehoven bedöms istället utifrån ett schablontänkande. Man använder istället en generell landpraxis som mer angörande i ärenden än barnens individuella skäl. (ibid)

2.4 Asyltiden

Hessle (2009) skriver om asyltiden och ovissheten som drabbar de ensamkommande barnen. Hessle redogör för tre problembelastade samt underlättande faktorer för barnen under asylprocessen vilka är: väntetiden under asylprocessen, boendeförhållanden samt de

professionella stödinsatserna. Väntetiden har inte varit ett stort problem så länge den inte överskrider en enorm tidsperiod, men för många av barnen var det en ständig oro för om man skulle beviljas uppehållstillstånd eller om man skulle skickas tillbaka till hemlandet. Hessle har även undersökt vilken boendeform som är minst påfrestande för barnen under väntan på beslutet från migrationsverket. Gruppboenden har tillfredsställt en del av ungdomarna medan andra inte och som väljer att bo hos en släkting, efter att hemmet godkänns av sociala myndigheter. En underlättande faktor under asylprocessen har varit tillgången till stödsamtal, genom Röda Korset, PBU, eller hos skolkuratoren för exempelvis posttraumatiska stressreaktioner samt nedstämdhet, 11 av barnen i studien sökte sådan hjälp. (ibid)

2.5 God man

Rimsten (2006) redogör därefter för slutsatsen som man kommit fram till gällande gode män. En god mans roll är att verka som stöd till barnet. Den gode mannen ska enligt Migrationsverket förordnas så fort som möjligt till barnet, i rapporten framkommer det att endast 64 % av de ärenden som undersöktes hade en god man tillförordnats. Det framkommer även att godmanskapet är ett uppdrag med höga krav, men ändå så har majoriteten av de gode män som deltagit i undersökningen för rapporten inte erbjudits någon kompetensgivande utbildning av kommunen. Det saknas klara riktlinjer för arbetet samt arbetsuppgifterna, och många av de gode männen hade ingen erfarenhet av arbete med barn innan deras första uppdrag, dock hade många av dessa erfarenheter av myndighetsarbete. De offentliga biträden upplevde att de gode männen inte har en klar ansvarsfördelning och istället agerar självständigt, och som svar på detta upplever de gode männen att man saknar enhetliga rutiner för handläggningen gällande ensamkommande barn hos Migrationsverket och sociala myndigheter. Däremot framkommer det att samverkan mellan myndigheter, offentliga biträdande och gode män har generellt fungerat bra. Barnens bild gällande sin erfarenhet i Sverige har varit lik på många plan trots att barnen kommer från olika delar av världen vid olika tidpunkter. Barnen upplever att boendet som man hamnar på efter ankomsten till Sverige har varit positiv och de flesta barn har funnit någon form av kontaktperson som man skapat ett barn till. Dock upplever barnen att utredningssituationen är jobbig då det finns många inblandade personer och man får svara på många och liknande frågor gång på gång, det är särskilt svårt för många barn att bli ifrågasatt efter den långa och hårda vägen till Sverige. Dock uttrycker barnen att de främst är i Sverige då de vill skapa sig en god och positiv framtid med skola och utbildning samt jobb. (ibid)

2.6 HVB-hemmets betydelse för barnen

Catharina Höjjer och Elisabeth Magnusson (2008) har skrivit en utvärderingsrapport från FoU jämt, *Från asylhem till eget hem – ensamkommande asylsökande barn*. Syftet med utvärderingen är att visa vilka faktorer som har betydelse för verksamhetsutvecklingen, samt som ett stöd till det fortsatta arbetet med de ensamkommande asylsökande barnen. Till stöd för utvärderingsrapporten har man gjort intervjuer med ungdomarna, personal och företrädare på boenden. Resultatet av undersökningen av verksamheten ett år senare visar att arbetsgruppen är motiverade att göra ett bra jobb, ungdomarna som kom till boendet och som inte återförenats med sina familjer bor kvar i gruppheimen, samt i lägenheter som finns inom verksamheten, det förekommer en medvetenhet om att det finns brister inom verksamheten och man arbetar aktivt för att åtgärda dessa, samt att det förekommer ett stort behov av samordning och stöd för ungdomarna. Det visade sig att ungdomarna snabbt skapade band med sin gode man, kontaktperson på boendet eller med en särskilt förordnad vårdnadshavare, dessa personer utgör kärnan i ungdomarnas nätverk och ungdomarna förlitar sig på dessa personer. Eftersom många aktörer och myndigheter deltar i integrationsprocessen ställer man mycket krav på aktörerna att det finns en god samordning och samverkan så att man kan tillgodose barnens behov på bästa möjliga sätt. (ibid)

Höjjer & Magnusson (2008) redogör för vad som framkommer genom utvärderingen, vilket är att verksamheten med de ensamkommande asylsökande barnen är en gränsöverskridande verksamhet där man förutsätter att det finns en struktur som skiljer sig från den vanliga och hierarkiska strukturen. Förslag på förbättring gällande bristerna mellan aktörerna i samband med samverkan, samordning, kommunikation och delaktighet är att man skapar ett forum där de olika aktörerna kan mötas. Dessutom ifrågasätts strukturen av HVB hem som bästa plats och möjlighet för en god introduktion för de ensamkommande barnen, och istället föreslås det att man utformar en bostad med särskilt stöd likt insatsen för LSS boenden för de ungdomar som får uppehållstillstånd. Slutligen redogörs det för vikten av språkinläring som framställs som nyckeln i en framgångsrik introduktion för barnen/ ungdomarna. (ibid)

2.7 Vad hände sen?

Hessle (2009) inhämtar information om de ungdomar som ingick i studien, 68 ungdomar som mot studiens slut har blivit unga vuxna. Hessle inhämtar information om deras sysselsättning från registerdata samt genom uppgifter från uppföljningsintervjun. Resultatet visar att 17 personer studerar, varav 7 på universitetsnivå. 10 personer driver egna företag bl.a. pizzeria,

catering, taxiverksamhet, livsmedelsaffär osv. 12 personer har arbete inom vård och omsorg, 4 personer är anställda inom restaurangbranschen, 3 personer har arbete inom handeln, 2 personer arbetar inom byggbranschen, 2 inom offentlig förvaltning samt 1 person som arbetar som lärare. 17 av personerna som ingick i studien saknas det uppgifter om sysselsättning. Hessle redogör för intervjupersonernas framtidssyner, vilka till större delen är positiva och optimistiska. Här ingår drömmar om en god utbildning, framgångsrika yrken, bilda familj samt skaffa barn, men även önskemål om att träffa familjemedlemmar som är kvar i hemlandet. Resultatet av studien visar på att många av de nu unga vuxna hade skapat sig ett bra liv i Sverige, etablerats samt integrerats i det svenska samhället. Många av de barn som var ensamkommande och som inte hade något nätverk av släktingar kunde på egen hand bilda nya nätverk i landet, många med svenska partners vilket har bidragit positivt till deras socialisering i det svenska samhället(ibid).

3. Metod

I detta avsnitt beskriver vi vårt metodval som vi använde i vår studie. Vi kommer att diskutera metodens reliabilitet och validitet, samt vår förståelse till ämnet. Vi kommer även att diskutera metodens trovärdighet och avgränsningar, men även hur vi har gått till väga när vi utformat vår intervjuguide samt på vilket sätt vi har bearbetat och analyserat vårt insamlade intervjumaterial. Slutligen diskuterar vi de etiska överväganden vi gjorde i samband med vår studie, hur arbetsfördelningen gjordes och tillvägagångssättet under litteratursökningen.

3.1 Val av metod

Vi valde i denna studie att utgå ifrån kvalitativa semistrukturerade intervjuer då vi ville få fram ungdomarnas perspektiv på den hjälp samt det bemötande de fått av de svenska myndigheterna för att integreras i det svenska samhället. Den kvalitativa metoden har bestått utav semistrukturerade intervjuer då vi var i behov av att ställa öppna frågor, men också att denna metod gav en möjlighet till att ställa följdfrågor under intervjuens gång. Skälet för vårt val av kvalitativa semistrukturerade intervjuer var även för att fånga upp respondenternas bild av deras verklighet och för detta behöver både vi som intervjuar men även de som respondenter utrymme för att tala fritt och öppet. Hade vi däremot använt oss av endast strukturerade intervjuer hade det varit en stor chans till att vi hade missat viktiga synpunkter där man inte kan använda sig av följdfrågor (May, 2001). Bryman (2011) skriver att en forskning baserad på kvalitativa studier lägger vikten på ord och dess betydelse än insamling av data och dess analys som den kvantitativa metoden gör. Hade vi valt den kvantitativa

metoden till vårt arbete hade vi inte fått svar på de frågor som vi valde att ställa som bestod av öppna frågor där det fanns utrymme för att tala fritt, den kvantitativa metoden är väldigt begränsad vad gäller svaren. Här hade vi inte fått fram respondenternas bild av verklighet och de hade heller inte kunnat tala öppet och fritt (Bryman, 2011). Inom den kvalitativa metoden är det intervjupersonernas egna uppfattningar av sin egen situation som författaren får fram till skillnad från den kvantitativa metoden där det är upp till författaren att tolka resultaten som framkommit genom enkäterna.

3.2 Reliabilitet och validitet

Vid samtliga intervjuer har båda författarna varit delaktiga och närvarande, då den ena författaren utfört intervjuerna och den andra författaren fört anteckningar. Genom att båda författarna är närvarande under intervjuerna ökar reliabiliteten för det insamlade materialet eftersom vi minskar risken för missförstånd och egna tolkningar av materialet. Förutom att den ena författaren förde anteckningar har samtliga intervjuer spelats in med hjälp av en mobiltelefon med mikrofon. Detta för att vi ansåg att en inspelning av intervjuerna och sedan en transkribering medförde att inget av svaren som ungdomarna berättat skulle försvinna och på så sätt kunde resultatet återges med största reliabilitet. Då den ena av författarna tidigare har genomfört sin kandidatpraktik på boendet valde vi att den andra författaren skulle genomföra intervjun och ställa frågorna, medan den andra författaren enbart förde anteckningar och lyssnade på samtalen. Då författaren som tidigare haft sin praktik på boendet inte haft någon direkt anknytning till någon av respondenterna ansåg vi inte att författarens närvaro på något sätt ur ett etiskt perspektiv kunde påverka respondenternas svar, utan kanske istället göra det omöjligt för respondenterna att berätta något som inte var sanningsenligt då de har kännedom om författarens förkunskap om boendet.

May (2001) menar på att en forskning ska vara upprepbar det vill säga reliabel det vill säga att oavsett hur många gången en studie så ska resultatet vara upprepbar. Då det är svårt att i en kvalitativ studie få fram reliabilitet i en forskning där just brukarperspektivet ska tas fram, eftersom det är så individuellt hur ens verklighetsbild ser ut. Skulle vi göra om denna studie med samma respondenter så hade resultatet blivit det samma då denna bild inte förändras eftersom detta är någonting som ungdomarna upplevt under sin tid i Sverige, det är ingenting som kommer att ske eller förändras. Men däremot om studien skulle göras om några år och andra respondenter tillfrågas så kan vi inte garantera att resultatet blir det samma. Resultatet på hur någonting har upplevts är förändringsbart över tid, men också den hjälp dessa respondenter som vi intervjuat fått från de svenska myndigheterna är förändringsbar över tid.

Om ett resultat är sann eller inte är någonting som främst används inom kvantitativ forskning, då resultatet ska mäta det som är tänkt att mäta (May, 2001). Inom kvalitativ forskning är det svårare att dra slutsatser om ett resultat är sant eller inte. Det går inte att dra en slutsats som forskare om det material som insamlats inte skulle vara sann då det är den upplevda faktorn som är avsett att mäta. Däremot hade vi kunnat be respondenterna att läsa det transkriberade materialet som hade ökat validiteten i vår forskning, men på grund av tidsbrist har vi inte kunnat göra detta. För att öka validiteten i vår forskning och för att minska misstolkningar av resultatet var vi noga med att ställa frågor som ”*har vi uppfattat det rätt...?*”. Vi var även noga med att berätta för respondenterna om syftet med vår studie för att öka validiteten.

3.3 Förförståelse

Förförståelsen som vi har haft kring ämnet har framkommit då den ena författaren utfört sin kandidatpraktik på boendet som vi utgått ifrån i vår uppsats. Författaren fick där både insikt kring ämnet och det var även ett idéförslag utav en av handledarna på boendet att vi skulle utgå ifrån boendet i uppsatsen. Författaren som tillbringade praktiktiden på boendet hade ett professionsperspektiv under sin tid där, detta var anledningen till att vi valde att utgå ifrån ungdomarnas perspektiv i samband med uppsatsen. Förutom den ena författarens tidigare erfarenheter från boendet delar vi båda ett intresse kring integration, flyktingar, invandringspolitik och svenska myndigheters mottagande av dessa individer.

3.4 Trovärdighet och avgränsningar

Det viktigaste för oss under genomförandet av uppsatsskrivningen har varit att förbli objektiva och inte skriva till fördel av ungdomarna eller till de olika myndigheterna. Samtidigt ville vi göra ungdomarnas röster hörda även om det var till myndigheternas nackdel. För att förbli objektiva och trovärdiga har vi genom hela arbetet arbetat tillsammans genom att föra diskussioner kring vad varje författare tänker skriva. När det gäller empiri och resultatdelen har vi lagt ner mycket tid på denna del för att säkerställa att vi inte har nyanserat ungdomarnas talan eller röster och inte välja ut citat ur sammanhang. För att minska risken för missförstånd och för egna tolkningar har vi valt att alltid vara båda författarna under intervjuerna, samt att ställa följdfrågor till respondenterna eller frågan ”*uppfattar jag dig rätt att du menar...*”. Detta är något som man inte skulle kunna göra om man valt den kvantitativa metoden och en enkätinsamling av materialet eftersom dessa ungdomar kanske missförstår en del frågor och behöver förklaringar och upprepningar.

Vi valde att avgränsa oss till endast ett HVB-hem inom en kommun samt att avgränsa oss till endast ungdomar som redan har flyttat ut ur HVB-hemmet till eget boende eftersom vi ansåg att dessa ungdomar redan kommit en lång väg i deras resa mot att bli en del av det svenska samhället genom att de varit bosatta i Sverige under en längre period än ungdomarna som bor kvar på HVB-hemmet, och därför har dem förhoppningsvis mer att dela med sig av sina erfarenheter. Dessa ungdomar har/kommer få eget boende, vara självförsörjande och har utvecklat det svenska språket till en grad så att de inte längre är i behov av boendet.

3.5 Utformande av intervjuguide

Ahrne & Svensson (2011) beskriver den semistrukturerade intervjumetoden, tanken med en semistrukturerad intervju är att i förväg förbereda frågor men kan under intervjun ta dem i olika ordningsföljder, dessutom kan frågorna vara allmänt formulerade. Under utformandet av intervjuguiden började vi med att tänka ut vilka myndigheter som ungdomarna främst varit i kontakt med, vi kom fram till att vi ville börja med att ställa några inledande frågor om ungdomen och ungdomens resa till Sverige. Därefter delade vi in intervjun i kategorier: boendet, migrationsverket, socialtjänsten-ekonomiskt bistånd och skola. Sammanlagt hade vi ca 40 intervjufrågor och ett par följdfrågor som dök upp under intervjuerna. Vi hade anpassat frågorna så att det var tillräckligt enkel svenska för ungdomarna att förstå. Under varje kategori skrev vi ner frågor som vi ansåg vara lämpliga och passande till vårt syfte och frågeställningar. Genom att redan innan intervjuerna delat upp frågorna i olika kategorier har vi på så sätt redan gjort en kodning av intervjuerna vilket underlättar bearbetningen av intervjumaterialet. Som vi tidigare nämnt har den ena författaren genomfört sin praktik på samma boende, och under utformandet av intervjuguiden kom författarens tidigare erfarenheter till god nytta utifrån ett etiskt perspektiv då denna författare kunde vara till hjälp vid urvalet av intervjufrågor. Författaren hade kännedom kring vilka frågor som kunde vara särskilt känsliga för ungdomarna och som man skulle undvika att ställa, vilket är ett resultat just för att författaren har haft sin praktik på boendet.

3.6 Val av respondenter

Ahrne & Svensson (2011) skriver om tillvägagångssättet när man ska komma fram till urvalet av respondenter som man vill intervjua. Ett sätt att välja ut en specifik grupp som man vet har kännedom om/ erfarenheter av/ eller upplysningar om det ämne eller de frågeställningar som man är ute efter att få besvarade är att utgå ifrån snöbollsurvalet. På så sätt kan man intervjua personer med liknande erfarenheter/ kunskaper. Risken med detta urval kan vara att

respondenterna har eller kommer i kontakt med varandra och på så sätt påverkar varandras svar vilket kan generera i ett inte fullt så pålitligt resultat. Pojkarna vi valde att intervjua är mellan 18-21 år. Vi valde att ta det boende som är både närmst geografiskt men också som vi har kontakt med för att vi inte hade så mycket tid till vårt förfogande underlättade det för oss att utföra intervjuerna på just detta HVB-hem. Detta är som även Bryman (2011) skriver om att forskare använder sig av målstyrda urval. Gruppen som vi valde att intervjua består utav de ungdomar som redan integrerats i det svenska samhället så väl att de nu bor själva i egna lägenheter och klarar sig på egen hand. Den här gruppen ansåg vi hade kommit så långt i sin integrering av det svenska samhället och kunde ge oss sitt perspektiv av hur de bemötts samt integrerats i det svenska samhället.

Ahrne & Svensson (2011) beskriver att antalet personer som bör intervjuas när man utför en kvalitativ studie kan vara ca 6-8 personer för att öka säkerheten till att erhålla ett material som är sanningsenligt och oberoende av en persons personliga åsikter, om åsikterna ser likadana ut i hela gruppen av respondenter. Vi vände oss till ca åtta ungdomar men i slutändan blev det endast fyra genomförda intervjuer. Detta beror delvis på att ungdomarna velade mycket kring vilken dag som passade dem för en intervju, två ungdomar som blev sjuka samt en del av ungdomarna som inte svarade på telefon. Till slut valde vi att gå vidare med det insamlade materialet vi fick fram av de fyra intervjuerna och bedömde att vi hade tillräckligt med material för att genomföra analysen. Självklart hade vi varit positiva till att genomföra fler intervjuer men med tanke på tidsbristen vi hade för uppsatsskrivandet valde vi att nöja oss med det material vi har och vi anser inte att detta påverkat vårt slutresultat på ett negativt sätt då vi upplevde att vi fick en överlag liknande bild ifrån respondenterna samt att vi hade genomfört längre intervjuer och på så vis fått in mycket material att bearbeta. I avsnittet resultat och analys presenteras de fyra respondenterna med fiktiva namn: Adam, Bertil, Carl och David. Namnen är slumpmässigt utvalda och används för att ge en mer personlig bild vid presentationen av ungdomarnas utvalda citat.

3.7 Bearbetning och analys av intervjumaterial

Vi genomförde fyra intervjuer då ungdomarna var svåra att få tag på. Vi fick kontakt med ungdomarna med hjälp av en personal på HVB-hemmet som tidigare varit handledare för den författare som genomförde sin praktik på HVB-hemmet. Vi skickade först ut ett informationsblad till personalen som sedan skulle delas ut till ungdomarna. Där vi hade beskrivit vilka vi är samt syftet med intervjun. Åtta ungdomar var intresserade men på slutet blev det fyra genomförda intervjuer. Två av intervjuerna genomfördes på HVB-hemmet i ett

enskilt separat rum, och de andra två intervjuerna gjordes på en enskild plats på ett café eftersom två av ungdomarna inte ville genomföra intervjun på HVB-hemmet. Vi spelade in samtliga intervjuer med hjälp av en mobiltelefon och därefter transkriberades intervjuerna. Vi transkriberade intervjuerna, ord för ord för att få med hela sammanhanget och inte missa viktig information. Genom att vi redan hade delat upp intervjun i olika koder och kategorier förenklade detta bearbetningen av intervjumaterialet. När vi sammanställde analysen av intervjumaterialet skrev vi ner en sammanfattning av ungdomarnas svar på frågorna inom respektive kategori och valde sedan ut citat som var utmärkande. Genom att skriva en sammanfattning av ungdomarnas svar ansåg vi att vi fick med ungdomarnas röster och på så sätt blev alla ungdomar hörda. Fördelningen av citaten i resultatdelen var inte helt jämn eftersom en del av ungdomarna hade mer att säga än andra och vi ville få fram utmärkande citat. En del av citaten kunde inte väljas ut eftersom detta skulle riskera att avslöja vilken ungdom som deltagit i intervjun för en läsare som har en kontakt eller en relation till ungdomarna som exempelvis personalen på HVB-hemmet. De citat som sedan valdes ut har även ändrats grammatiskt till korrekt svenska för att bevara ungdomarnas anonymitet.

3.8 Etiska överväganden

Andersson & Swärd (2008) menar på att det finns etiska regler att följa som forskare, de menar vidare på att observationer eller intervjuer inte kan gå till hur som helst då det finns en risk att den forskning som bedrivs kan vara skadlig för individerna. Vi har valt att utgå ifrån vetenskapsrådets forskningsetiska principer där individskyddskravet är en viktig del i forskningsprocessen. Individskyddskravet omfattas av fyra huvudkrav informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet.

Då den ena författaren tidigare genomfört kandidatpraktiken på boendet, var författaren under praktiktiden kontaktad av personal på boendet som föreslog att författaren under följande termin skulle skriva om ungdomarna på boendet under c-uppsatsen. Vi började med att tidigt skicka ut ett informationsblad till ungdomarna där syftet med vår studie klargjordes samt att deltagandet i vår studie var helt frivilligt. I Informationsbladet informerades vi även att de kan avsluta sitt deltagande i studien när som helst de önskade. Informationsbladet skickades till en av personalen på boendet som hade kontakt med ungdomarna, denna personal valde ut ett antal ungdomar som kontaktades i syftet att delta i intervjun och fick under det samtal veta att just författaren som haft sin praktik på boendet skulle delta vid intervjuerna. Genom att författarna inte hade någon kännedom kring vilka ungdomar som kontaktats kunde

ungdomarna enkelt tacka nej till deltagandet vid besvär utan att författarna skulle få kännedom om detta. Eftersom en utav oss redan känner några av ungdomarna är det enkelt att de uppfattas som att de är i beroendeställning till forskaren som även Andersson & Swärd (2008) skriver om där forskare som studerar personer i svaga positioner som är beroende av själva organisationen. Då vi genom att ge information till ungdomarna i förväg om själva studien har ungdomarna fått den möjligheten till att tacka nej till vår studie. Dessutom anser vi heller inte att de är i beroendeställning till en utav oss som tidigare haft praktik på de boende som ungdomarna bott på eftersom ingen av oss arbetar på boendet, ungdomarna som deltog i intervjun bor heller inte på boendet idag. Här behöver inte ungdomarna oro sig för att de på något sätt ska få sämre behandling på grund av det som sagts. Vi har resonerat som så att då det finns en tidigare kontakt till ungdomarna gjorde det möjligt för oss att utsluta vissa frågor som anses vara känsliga för dem så som frågor innan flykten som även Brunnberg et al. (2011) diskuterar i sin bok Ensamkommande barn- en forskningsöversikt. Men även frågor som gäller ungdomarnas familj, då detta kan uppröra ungdomarna vilket får resten av intervju att bli negativ. Den av oss som varit på HVB-hemmet har relativt god information om ungdomarnas bakgrund och vet vilka frågor som skulle vara av den känsliga karaktären. Genom att båda två närvarar vid intervjutillfällena bidrog detta till en trygg och lättsam miljö med mer utvecklade svar.

Innan varje intervju startade var vi noga med att ta hänsyn till vetenskapsrådets fyra individkrav. Informationskravet har vi uppnått genom att tidigt i studien skicka ut informationsblad som nämnt ovan, vi informerade även ungdomarna innan intervjun började om vad syftet med studien var. Samtyckeskravet nådde vi genom att vi ringde till ungdomarna och undrade om de ville delta i vår studie och ställa upp på att bli intervjuade. Då verksamheterna fått informationsblad var det upp till dem samt deltagarna att samtycka om de ville vara med i studien eller inte, de har fått information om att de själva kan avbryta sin medverkan i studien när som helst (Vetenskapsrådet). Vi var noga med att berätta för ungdomarna att de inte behövde känna sig tvingade till att vara med i studien bara för att en av oss som bedriver denna studie varit på praktik och etablerat en kontakt med ungdomarna sedan tidigare. Då ungdomarna vi intervjuat inte varit boende på HVB-hemmet under praktikperioden ser vi inte att det skulle påverka våra resultat eller att ungdomarna skulle känna sig tvingade till att vara med i studien. Relationen till ungdomarna skapades då ungdomarna varit med på olika aktiviteter som boendet utfört samt när de själva hälsat på boendet. Eftersom det inte skapats någon nära relation till ungdomarna då den utav oss inte

arbetat med ungdomarna nära det vill säga på boendet eller haft en nära kontakt anser vi inte att det skulle vara etiskt fel att intervjua dem.

Konfidentialitetskravet har vi uppnått genom att avidentifiera de ungdomar som vi intervjuat, vi har i studien använt oss utav fiktiva namn för att anonymisera ungdomarna (Vetenskapsrådet). Vi har även omarbetat citaten till korrekt talspråk för att bevara ungdomarnas anonymitet. Då ungdomarna inte har korrekt svenska kan läsaren enkelt avgöra vilken ungdom som sagt vad.

Genom att informera deltagarna om att det insamlade materialet endast kommer att användas till studien som vi bedriver samt att det som sägs inte kommer att överlämnas till någon annan. Vi var noga med att berätta för ungdomarna att det insamlade materialet som genom intervjuer framkommit kommer att endast användas i forskningsändamål, de insamlade materialet kommer efter att studien avslutas att kasseras. Genom att berätta för ungdomarna att materialet kommer att kasseras efter att studien blivit klar samt att materialet inte kommer att hamna i fel händer anser vi ha uppnått det fjärde individkravet som är nyttjandekravet (Vetenskapsrådet). Vi berättade även för respondenterna att de kan om de vill ta del av studien när den är färdig.

3.9 Arbetsfördelning

Vi valde efter förslag från en handledare under praktikperioden att skriva om detta ämne. Då en av oss redan haft sin praktik på ett HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn och tyckte arbetet med dessa barn och ungdomar varit väldigt intressant, tyckte vi att ett arbete om hur ensamkommande flyktingbarn/ungdomar integrerats i det svenska samhället samt bemöts av de olika svenska myndigheterna under sin tid i Sverige skulle vara intressant att belysa utifrån ungdomarnas perspektiv. Vi valde även att arbeta tillsammans eftersom vi har ett liknande sätt att skriva uppsatser dels språket men också vad gäller arbetsmoralen. Vi gjorde alla intervjuer tillsammans då vi ansåg detta skulle vara bäst, detta gjorde det möjligt för oss att ställa allt mer följdfrågor som vi i intervjuguiden inte hade med. Under arbetets gång delade vi upp visa delar av arbetet då vi inte skulle hinna bli klar med hela arbetet i tid. Detta är ingenting som påverkat arbetet vad gäller språket eller uppbyggnaden då vi skriver på ett liknande sätt. Vi satt dessutom tillsammans när vi skrev men med varsin dator, genom att sitta tillsammans gjorde det möjligt för oss att hela tiden diskutera innehållet i uppsatsen.

3.10 Litteratursökning

Vi började söka litteratur ganska tidigt till vår uppsats, dels hade vi lite böcker då en av oss som varit på praktik på HVB-hemmet använt sig av dessa böcker under praktikperioden. Vi använde oss av databaser som SocIndex, Lubsearch, Libris där använde vi oss av sökorden integration, unaccompanied children, unaccompanied refugee, refugee, integration, integration into Swedish society. Böckerna vi använt oss har vi hittat på Lovisa samt de olika biblioteken som finns i kommunerna. De sökord vi använt där är ensamkommande flyktingbarn, integration, emigranter, flyktingbarn samt flykting.

4. Teori

Vi har valt att utifrån det transnationella perspektivet förklara hur ensamkommande flyktingungdomar upplever den hjälp de fått för att integreras i det svenska samhället. Genom att i detta avsnitt presentera det transnationella perspektivet samt transnationella sociala rum, får läsaren en förförståelse för vår analys av empiri där vi kommer att tillämpa teorin.

Då det transnationella perspektivet hjälper oss att förklara migranternas bakgrund, livserfarenheter och förväntningar som kan appliceras på såväl unga som gamla asylsökande individer ansåg vi att detta perspektiv skulle passa vår studie utmärkt.

4.1 Transnationellt perspektiv

Många av dagens ensamkommande flyktingbarn söker sig till nya länder såsom Sverige efter påtryckningar av föräldrar eller andra anhöriga. Föräldrarna vill att barnen ska ta sig till det nya landet och det ställs stora krav på att barnet lyckas etableras i landet, få ett arbete och kunna försörja resterande familj i hemlandet. Ofta tar familjen stora lån för att kunna betala exempelvis människosmugglare som hjälper barnet att komma till det nya landet. Ofta handlar det om barn som i sina hemländer arbetat sedan de var små barn, ofta saknar de någon utbildning pga. fattigdom och migrationen ses som en väg till en ljusare framtid. Men när barnet kommer till det nya landet möts man av ett annorlunda tänk, där barnet oftast inte får arbeta utan ska gå i skolan och bo på exempelvis ett boende för flyktingbarn. Detta kan i sin tur leda till barnen drabbas av ångest/rädsla/depression eftersom man inte kunnat bidra med det ekonomiska stödet som förväntas av familjen i hemlandet, pengar som användes just för att barnet ska få komma till Sverige (Vertovec 2009).

Forskare såg att de migranter som flydde sina hemländer av olika anledningar ofta återvände till sina hemländer, det handlade alltså inte om att migranterna skulle bosätta sig permanent. Utan här var det viktigt att upprätthålla kontakten med släkt och vänner i hemlandet genom olika sorters av kommunikation, dels genom resor till hemlandet men också per telefon. Tekniken har idag utvecklats oerhört, idag kan man prata via internet så som till exempel Skype, Facebook, eller mobiltelefon som är uppkopplad till internet (Gustafson, 2007). Även Faist (2000) skriver om hur utvecklingen av tekniken möjliggör särskilt för de ensamkommande barnen att genom internet kommunicera med släkt och vänner som befinner sig i hemlandet för att på så sätt etablera en känsla av en virtuell gemenskap. Gustafson (2007) skriver att upprätthålla kontakten med familjenätverket både i det land som de migrerat till men också hemlandet är en viktig tillvaro för migranterna. Det sägs att migranterna flydde sina hemländer för att de skulle skicka pengar och på så sätt försörja sin familj i hemlandet, men de hade även ett annat intresse för att fly sitt land. Intresset var att de skulle förändra politiken i det land de kom till gentemot sina hemländer. På så sätt utvecklades begreppet *transnationalism* som låg till grund för det transnationella perspektivet (Gustafsson, 2007).

Det transnationella perspektivet citeras i Gustafson (2007:16) av Basch m.fl. (1994:22) och menas ”*en process där migranter, genom sina dagliga aktiviteter och sociala, ekonomiska och politiska relationer skapar sociala fält som överskrider nationsgränser*”. Det är inte helt problemfritt för migranter att fly sitt land då de i det nya landet förväntas flytta över sin identitet till den nationalstat som de flytt till och sökt asyl. Det transnationella perspektivet intresserar sig för det som Gustafson (2007) skriver sociala rum som kännetecknas av att upprätthålla och skapa de sociala banden till både mottagarlandet men också hemlandet vilket i sin tur skapar rum för relationer, aktiviteter, institutioner av olika slag som även tidigare nämnts både ekonomiska, politiska men också kulturella inslag som gör det möjligt att föra in i det nya landet och i hemlandet. Migranterna skapar sig inte en ny identitet när de kommer till det nya landet, utan de försöker skapa en upplevelse av tillhörighet och gemenskap som tillhör både hemlandet men också det nya landet. Detta menar även Faist (2000) som påstår att det transnationella perspektivet menar att migranterna kan bibehålla sina ekonomiska, politiska, sociala och kulturella band både med familjemedlemmar i hemlandet men även till nya bekantskaper i det nya landet. Att försöka skapa en upplevelse av tillhörighet och gemenskap fungerar inte alltid då det ibland kan uppstå en känsla att inte höra hemma i något av länderna. Därför ses migration ur ett transnationellt synsätt som en process som innebär många resor fram och tillbaka mellan gränser för att försöka hitta sin identitet (Gustafson,

2007). Eastmond & Åkesson (2007) tar upp om hur familjer som åker tillbaka till sina hemländer och där ses som flyktingar eftersom de migrerat till ett annat land. De anses helt enkelt vara migranter i sitt eget hemland som de ursprungligen kommer ifrån. Här kan man säga att de inte har skapat den tillhörigheten och gemenskapen som tillhör det nya landet och hemlandet, här kryper känslan fram att inte höra hemma i något av länderna (Gustafsson, 2007).

Gustafson (2007) menar på att anledningen till att många väljer att förflytta sig till ett annat land har att göra med att man vill förbättra familjens levnadsförhållanden, detta baseras på den plikt man har samt de normer som finns i landet det vill säga ta ansvar för familjen samt hjälpa dem men även hjälpa släkten på olika sätt som bor i landet. Det kan också handla om att skapa ett boende, familj men också ett arbete för att försörja sig samt familjen i hemlandet. Det som har betydelse för migrationsprocessen är det sociala nätverket samt de olika myndigheterna i landet som till exempel ansvarar för ensamkommande barn att se till att de nyanlände får information, praktisk hjälp samt de verktyg som de är i behov av för att bli en del av det nya samhälle som de nu lever i (Gustafson (2007)). Migranterna kommer inte till det nya landet helt tomhänta enligt Gustafson (2007) de för med sig olika saker från sin egen kultur så som språket, matvanor samt popkultur till det nya landet de ska bli en del av. Det nya landet öppnade trots allt möjligheten till att återfå ett normalt liv det vill säga återskapa familjens välfärd, där det finns möjligheter för att utbilda sig, skapa social trygghet, få ett bra arbete och kunna försörja både familjen i det nya landet men också de som är kvar i hemlandet.

Faist (2000) skriver att migration inte är något som är permanent utan något som man kan använda för att förbättra sin vardag. Även Faist (2000) skriver om transnationella sociala rum. Faist (200) menar att sociala rum används för att beskriva den gemenskap som uppstår mellan de olika statsgränserna. Faist (2000) definierar för de tre olika typer av transnationella sociala rum som är: samhörighetsgrupper, transnationella förbindelser samt transnationella gemenskaper. Faist (2000) redogör även för vad som krävs för att man ska ta tillvara på de transnationella sociala rum som etableras så att de finns kvar. Samhörighetsgrupper sker oftast mellan familjemedlemmar och nära anhöriga och därför oftast i små grupper. Därför ser relationen i en sådan grupp ut på följande sätt att relationen är varm och man möts på halva vägen och stöttar varandra. Samhörighetsgrupper är särskilt viktiga för människor som flyr från sitt hemland, särskilt ensamkommande barn som behöver sin samhörighetsgrupp för att få det emotionella stöd som krävs. Transnationella förbindelser kan definieras då det

ensamkommande flyktingbarnet lär sig etableras i landet genom att skapa kontakter i det nya landet samt bibehålla kontakten med hemlandet och genom att utveckla ett nytt språk etableras i det nya landet och utvecklas. Den sista typen av transnationella sociala rum är de transnationella gemenskaper. Med detta menas att den individ som kommer till ett nytt land, exempelvis ett ensamkommande barn fajtas mellan att upprätthålla olika identiteter, dels identiteten som är medförd från hemlandet, men även den nya identiteten som kan skapas i det nya landet. Man känner en viss lojalitet mot familj och anhöriga i hemlandet, vilket medför att man klamrar sig fast vid de transnationella banden till hemlandet. För att underlätta den transnationella gemenskapen krävs det att man har goda samhörighetsgrupper med tillräckligt stöd (Faist 2000).

Dock så menar Faist (2000) att ensamkommande asylsökande barn inte nödvändigtvis förlorar sin identitet eller tvingas göra sig av med sin identitet som man får med sig från hemlandet genom kulturen, utan här menar Faist (2000) att de ensamkommande barnen med hjälp av de transnationella sociala rummen kan skapa en ny gemensam identitet som representerar ”båda” kulturer, dvs. en ny gemenskap.

Problematiken som kan uppstå med de ensamkommande barnen är att dessa ungdomar skapar en egen gemenskap vilket exkluderar dem ur ”normen”. Detta medför inte enbart hos ungdomar utan även hos andra immigranter en exkludering och en segregering. Vertovec (2009) menar att unga ensamkommande barn kan uppleva problematik i transnationalismen då man kämpar med familjens ekonomiska problem, identitetsproblematik, upplevd diskriminering, kulturkrockar, skol- och arbetssvårigheter osv. Vilket leder oss tillbaka till början av detta avsnitt där Vertovec (2009) beskriver hur dessa svårigheter kan påverka individens psykiska välmående, stress och oro.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi att ta upp resultaten som vi fått genom intervjuerna i en sammanfattning av ungdomarnas svar, sedan kommer vi att analysera resultatet utifrån tidigare forskning och det transnationella perspektivet. Vi redogör för resultatet och analysen genom att dela upp denna i de olika kategorier som användes under intervjun. Ungdomarna tilldelas slumpmässiga fiktiva namn, Adam, Bertil, Carl och David. Vi har valt att skriva ”han” då det enbart är pojkar som vi intervjuat. Vi kommer att under varje kategori först presentera resultatet samt utmärkande citat. Citaten har omarbetats till korrekt talspråk för att bevara ungdomarnas anonymitet. Vi utgår ifrån att varje ungdom ska komma till tals i varje

kategori där det är möjligt, däremot kan det vid enstaka tillfällen förekomma vaga svar som inte kan användas i citat, men ungdomarnas röster blir hörda genom sammanhanget. Efter resultatet i varje kategori kopplar vi på analysen genom tidigare forskning samt transnationella perspektivet. Avsnitten som presenteras är: ungdomarnas resa, boendet, migrationsverket, socialtjänst/ ekonomiskt bistånd samt skola. Avsnittet kring boendet är ett längre avsnitt då boendet har haft störst betydelse för ungdomarna och deras vistelse i Sverige.

5.1 Ungdomarnas resa

Ungdomarna berättar att de har varit i Sverige mellan ca 2 – 4 år. Alla ungdomar tog sig till Sverige på egen hand, utan vårdnadshavare eller annan anhörig men ett fåtal hade sällskap av en vän. Resan till Sverige har tagit mellan 4 månader upp till 10 månader för ungdomarna och det har varit en besvärlig resa genom många länder för att kunna ta sig till Sverige.

Ungdomarna är generellt glada för sin tid de har haft i Sverige och för hjälpen de fått.

Ungdomarna beskriver att de är glada för att de fått möjligheten att utvecklas som individ, lära sig det svenska språket samt att gå i skolan. För en del av ungdomarna har det varit särskilt svårt att anpassa sig i landet då ungdomarna är ensamma och inte har stödet av familjenätverket. För många av ungdomarna var det även svårt att anpassa sig till de olika reglerna som finns på boendet och att förhålla sig till dessa då ungdomarna upplevde att det var konstigt att personalen bestämde och att man hade en viss tid på sig att komma hem på natten. Bertil berättar:

- *Ja, jag hade lite problem med personalen på boendet, men inte så stora, men lite då och då, men du vet att barn även bråkar med sin egen mamma också ibland.*

Ungdomarna har även upplevt det som konstigt att få pengar i form av försörjningsstöd trots att de inte jobbar då ungdomarna kommer från en kultur där en del av dem arbetat sedan 7 års ålder och aldrig bett sina egna föräldrar om pengar. En del av ungdomarna kände att det var jobbigt att klassas som socialbidragstagare särskilt i början när de inte kände till hur välfärdssystemet fungerar i landet. Carl berättar:

- *Från början känner man inte till hur det fungerar i landet, hur människorna arbetar, samt var pengarna kommer, men nu vet jag att välfärdssamhället fungerar som en stor familj, där socialtjänsten är som modern, där den äldsta sonen arbetar och betalar in skatt så att modern kan ge till den yngsta sonen som inte kan jobba. När den äldsta sonen inte kan arbeta länge blir han pensionär och då arbetar den yngsta sonen och*

på så sätt kan pengarna gå runt.

Ungdomarna uttrycker att de mestadels känner sig trygga i Sverige och att de dagligen går ett steg längre mot att känna sig hemma i Sverige. En del av ungdomarna känner sig redan som hemma i landet, medan andra är på god väg mot detta. Ungdomarna berättar att för att de ska känna sig hemma och som en del av det svenska samhället krävs det att man blir trygg med sina svenska-språkkunskaper, etablera kontakter och skapa ett eget nätverk, få en utbildning, ett arbete, köpa en bil samt att kunna sköta sin egen försörjning. Ungdomarna försöker skapa en upplevelse av tillhörighet och gemenskap som Gustafson (2007) menar kännetecknar det transnationella perspektivet och sociala rum som ska upprätthålla och skapa sociala band till hemlandet men även till det nya landet, i detta fall Sverige vilket i sin tur skapar rum för relationer, aktiviteter, institutioner av olika slag som även tidigare nämnts både ekonomiska, politiska men också kulturella inslag som gör det möjligt att föra in i det nya landet och i hemlandet. Allt eftersom man uppnår delar av dessa mål anser ungdomarna att man kommer närmare målet att blir mer som en svensk och känna sig hemma i Sverige. Majoriteten av ungdomarna ser positivt på sin framtid i Sverige och menar att om man vill ha en positiv framtid får man kämpa för detta. En del av ungdomarna har återvänt till hemlandet på besök och kunde redan efter endast ett par år i Sverige känna sig som en främling i det egna hemlandet. Denna känsla ökade upplevelsen av att Sverige är ”det nuvarande hemmet” för ungdomarna vilket Eastmond & Åkesson (2007) tar upp och bekräftar att migranter som återvänt till sina hemländer slutar ses som en del av befolkningen och upplevs istället vara flyktingar i det egna hemlandet.

Vertovec (2009) menar att många av de ensamkommande ungdomarna oftast flyr från sina hemländer enligt beslut som fattats av föräldrar eller andra nära anhöriga. Det är oftast inte ungdomarna själva som väljer att migrera till ett nytt land och lämna sin omgivning och familj bakom sig. Målet med migrationen till det nya landet är för att skapa en bättre framtidsutsikt både för ungdomarna men även tänkt som en trygghet för familjen i hemlandet som ungdomen är tänkt att försörja. Ungdomarna känner en press på sig att lyckas i det nya landet för att inte göra familjen i hemlandet besvikna då man oftast betalat stora summor pengar för att ha råd med resan hit. Ungdomen kommer till exempelvis Sverige med en förväntan på jobb, pengar och en ljusare framtid (Vertovec, 2009). Det är oftast inte ungdomarna som själva valt att fly utan detta har varit ett beslut från föräldrarna i samråd med släktingar, då de lever i ett otryggt land med krig, våld och misär skriver Integrationsverket (2003) i sin rapport. Att lämna sin familj, vänner och sitt hemland är tufft då de kommer till ett fritt

främmande land som Sverige kan vara traumatiserande för ungdomarna. Eftersom vägen till Sverige är lång och det tar flera månader för ungdomarna att komma till Sverige och få den trygghet som de är i behov av (Integrationsverket, 2003). Genom att komma till Sverige och få den trygghet som ungdomarna är i behov av har de genom boendets hjälp integrerats i det svenska samhället samt skapat sig nya nätverk (Hessle, 2009). Ensamheten är särskilt jobbigt för ungdomarna som känner att de blivit utdraga från den gemenskapen som man haft tillsammans med familj och vänner i sitt hemland. Gustafson (2007) och Faist (2000) skriver om den virtuella gemenskapen enligt det transnationella perspektivet. Eftersom migration inte ses som något permanent utan någon tillfälligt som man gör när man exempelvis söker efter bättre ekonomiska förhållanden. Och därför är det viktigt att man bevarar den kontakten man har med sin familj och anhöriga då det är tänkt att man vid något tillfälle ska återvända dit. Gustafson (2007) och Faist (2000) menar på att dagens tekniska utveckling möjliggör att man behåller gemenskapen med hemlandet genom att man idag har tillgång till Facebook, Skype, mobiltelefoner osv, som ger de ensamkommande ungdomarna möjligheten att upprätthålla en virtuell kontakt och närhet.

5.2 Boendet

Ungdomarna upplever att boendet till stor del har bidragit med insatser som främjat ungdomarnas integration i det svenska samhället. Boendet har haft en stor del i den positiva utvecklingen av ungdomarnas svenska-kunskaper, vilket ungdomarna uppmärksammar och lyfter. Över lag anser ungdomarna att boendet och personalen har medfört till deras snabba språkutveckling. Adam beskriver boendet:

- *Boendet är den viktigaste delen, den spelade en stor roll, personalen var de som hjälpte mig så att jag kunde komma vidare och utvecklas. De har hjälpt mig, och jag tror inte att jag hade kunnat komma så lång framåt lika snabbt utan boendet och personalen.*

Däremot har ungdomarna haft olika syn kring tillgången av resurser på boendet för att ungdomarna ska få kontakt med andra ungdomar samt genomföra aktiviteter. Ett fåtal av ungdomarna har tyckt att det har funnits tillräckligt med aktiviteter och resurser från boendet medan resterande ungdomar upplever att det fanns aktiviteter samt resurser i början av deras uppehålle på boendet men att det sakta men säkert avtagit. Ungdomarna tror att detta beror på

en försämrad ekonomi på boendet men hoppas att detta ska förbättras då aktiviteterna har varit mycket givande och uppskattade. Bertil, och Carl berättar om sina upplevelser:

- *Ja, vi hade mycket aktiviteter men det var bak i tiden och sen blev det lite sämre, med ekonomin och sånt, vi fick inte delta i aktiviteter lika mycket, tidigare hade vi aktiviteter en gång per vecka, sedan blev det en gång per månad och till sist nästan inga aktiviteter alls. Om man hade haft mer aktiviteter så hade man kanske kunnat hitta mer kompisar och knyta fler kontakter, men det blev lite fattigare på boendet. Men jag ska inte klaga, jag är ändå ganska nöjd med det jag fick.*
- *Vi hade aktiviteter tidigare, men efter ett tag har det slutat, det fanns inte mer aktiviteter, men från början var det jättebra, vi hittade på något varje vecka som exempelvis, bowling eller simhallen eller några andra aktiviteter utanför.*

Majoriteten av ungdomarna upplever att det funnits svårigheter i samarbetet med personalen på boendet och att detta utgjort en svårighet för ungdomarna att integreras i det svenska samhället. Ungdomarna upplever att personalen inte velat samarbeta eller kompromissa gällande regler på boendet vilket skapade en klyfta mellan personalen och ungdomarna.

Ungdomarna berättar att de saknar möjligheten att förhandla gällande regler vilket har slutat med att ungdomarna smyger ut på helgerna för att umgås och festa tillsammans med svenska vänner som inte har en tidsgräns på sig att komma hem en fredag eller lördag kväll.

- *Personalen vill alltid hjälpa oss, men ibland förstår jag inte deras regler när de säger "ni får inte". De samarbetar inte med oss, när jag flyttade från boendet frågade jag om jag kunde få pengar för att köpa möbler till mitt nya rum, personalen svarade att jag kunde köpa från second hand affärer, vilket jag inte gillar, det passar inte mig och jag visste att jag kunde få fina möbler från Ikea för halva priset för det var rea. (Carl)*
- *Alltså det var lite jobbigt med reglerna, när man blir över 18 då får svenska ungdomar gå ut efter kl. 24 och festa och vara med sina kompisar, men vi fick inte gå ut efter kl. 22, och på helgerna efter kl. 23. Hur ska man annars träffa och ha kontakt med svenska vänner, men personalen sa att det var reglerna, vi fick inte få ut. Därför tvingades vi att hoppa ut genom fönstret. (David)*

Ungdomarna berättar vidare att det är en blandning av hjälp från kontaktpersonen, kompisar och vänner som de lärt sig att utföra vardagssysslor, handla mat, sköta om ekonomin. Boendet har visat vägen och efter hand har de lärt sig själva, fortfarande har hälften av ungdomarna

problem med att få ekonomin att gå ihop varje månad och det är något som de måste träna på. Ett fåtal av ungdomarna har blivit hänvisade till ekonomirådgivning vilket har hjälpt en aning.

Därefter fick ungdomarna berätta om fördelarna och nackdelarna med boendet och personalen samt om det första intrycket ungdomarna hade av boendet. Generellt har det första intrycket av boendet varit bra, ungdomarna uppskattar läget då det är tillräckligt nära centrum, personalen var välkomnande och snälla. Carl berättar:

- *När jag kom hit var det en trygghet, jag fick mat, jag såg många ungdomar med samma ursprung som mig, och jag glömmer aldrig en av personalen som spelade lugn musik och det fick mig att bli lugn. Det kändes mycket bra och de var mycket snälla.*

Fördelarna med boendet har enligt ungdomarna varit att man befinner sig på ett hem tillsammans med andra ungdomar i samma situation vilket underlättar då man inte känner sig ensam i sina problem. I början när man inte kan svenska och man inte känner till något i samhället är det skönt att kunna relatera till sina rumskamrater.

Bertil berättar:

- *Alltså det var positivt att vi kunde sätta oss ner ibland och prata med varandra om jag hade lite ont i hjärtat och min kompis hade ont i hjärtat, då pratade vi om våra familjer, och man fick tömma sig på sina tankar. Det var positivt.*

Nackdelarna har varit de trånga rummen periodvis när det fanns många ungdomar på boendet och på natten blev man ibland störd av rumskamraterna eller var den som störde andra. För en del ungdomar var boendet stressfullt eftersom det alltid fanns mycket folk på plats och det kändes som en arbetsplats. Ungdomarna är överens om att det finns betydligt mer fördelar än nackdelar med boendet.

Många av ungdomarna uttrycker att de haft problem med sin kontaktperson. Majoriteten av ungdomarna upplever att de inte var nöjda med sin kontaktperson- och/ eller inte litade på kontaktpersonen, då de inte funnits någon kemi mellan ungdom och kontaktperson. Problem med kontaktpersonen har visat sig vara i början av deras vistelse på boendet. Ungdomarna upplevde att de inte haft någon bra kontakt med sina gode män, ett fåtal av ungdomarna hade endast sin gode man i ett par månader och pga. brist av kontakt kunde en bra relation aldrig

etableras. Ungdomarna önskar att gode mannen hade ansträngt sig mer för att prata med ungdomen.

De barn som fått uppehållstillstånd behöver enligt Fälldin & Strand (2010) i lugn och ro börja planera för sitt liv i Sverige, det vill säga integrera sig i det svenska samhället. Ungdomarna behöver umgås mer med personer som är i samma situation som dem, men också med ungdomar som finns utanför boendet och talar det svenska språket för att lättare skapa de sociala kontakterna och integreras i det svenska samhället. Boendena för ensamkommande flyktingbarn är bemannade dygnet runt och erbjuder olika aktiviteter, läxhjälp eller bara en pratstund om ungdomen skulle behöva (*ibid.*). Ungdomarna upplevde att de lärt sig det svenska språket på boendet, då boendet haft som policy att bara prata svenska vid matbordet samt prata svenska med personalen. Integrationsverket (2003) tar i sin rapport upp om att det är barnets behov som ska styra, detta nås enklast genom att följa BBIC (Barns behov i centrum) där helheten tas med i arbetet kring ungdomen. Bara för att ungdomarna kommer från ett annat land och inte behärskar det svenska språket betyder detta inte att de ska behandlas eller utredas annorlunda än andra barn. Meningen är att de ska ses från ett salutogent synsätt som innebär att individen ska få den instrumentella hjälpen samt de grundläggande behoven tillgodosedda det vill säga att boendet ska hjälpa individen att klara sig själva i framtiden. Detta innebär att boendet ska ge ungdomarna förutsättningarna så som lära sig språket, lära sig inköp, matlagning, tvätta samt samhörighet i den sociala biten i det samhälle ungdomen befinner sig i.

Ungdomarna upplevde att reglerna på boendet var allt för strama och att de inte alltid fick göra som de ville, exempelvis vilka tider de måste vara hemma på boendet. Gustafson (2007) beskriver att det transnationella perspektivet intresserar sig av sociala rum. De sociala rummen kännetecknas av att upprätthålla och skapa de sociala banden till både mottagarlandet men också hemlandet vilket i sin tur skapar rum för relationer, aktiviteter, institutioner av olika slag som även tidigare nämnts både ekonomiska, politiska men också kulturella inslag som gör det möjligt att föra in i det nya landet och i hemlandet. Ungdomarna anländer till Sverige med den identitet man haft i hemlandet och i det nya landet tacklas man med att försöka skapa en gemenskap och tillhörighet. Ungdomarna har den identiteten som man utvecklat i hemlandet och man försöker anpassa sig till de nya förhållandena utan att behöva släppa sin tidigare identitet (*ibid.*). Ungdomarnas tidigare identitet har ofta innefattat att man ses som en ”man” i den grad att man till stor del bestämmer över sitt eget liv, man arbetar och tjänar egna pengar och i många kulturer bestämmer pojkarna över sig själva då de ses som

män. Gustafson (2007) menar att det är viktigt att ta sig an den nya gemenskapen, men att detta inte alltid fungerar och då kan det ibland uppstå en känsla att inte höra hemma i något av länderna. Därför ses migration ur ett transnationellt synsätt som en process som innebär många resor fram och tillbaka mellan gränser för att försöka hitta sin identitet (ibid).

Dessutom behöver ungdomar som kommit ensamma till ett nytt land rutiner i sin vardag, här är det viktigt att det finns en tydlig struktur över vad som gäller på boendet för att kunna fånga upp ungdomen om denne skulle må dåligt (Elmeroth & Häge, 2009). Det blir tydligt att ungdomen mår dåligt om denne skulle avstå från att vara med på aktiviteter, drar sig undan från att kommunicera med personal eller slutar gå till skolan.

Kontaktpersonen som ungdomarna får har som uppgift att engagera sig mer i ungdomen, detta i form av att kontaktpersonen följer med på möten med ungdomen, till vårdcentralen eller på skolans utvecklingssamtal. Kontaktpersonen ska även vägleda ungdomen och vara ett stöd till ungdomen för att de lättare ska integreras i det svenska samhället. Det är en kontaktpersons uppgift att lära ungdomen laga mat, ekonomi samt tillsammans med ungdomen hitta en fritidsaktivitet som fungerar för ungdomen (Fälldin & Strand, 2010). När en relation ska skapas är det inte alltid enkelt att komma överens med den personen, då det känns som att denne inte alls bryr sig om en. Detta är någonting som majoriteten av ungdomarna upplevt då de inte alltid fått som de velat, eller känt att kontaktpersonen inte gjort allt som ungdomarna bett om. Kontaktpersonen ska så gott som de går se till barnets bästa och hjälpa denne att integreras i det svenska samhället, men finns det inte någon vilja från ungdomens sida är det svårt att försöka tvinga ungdomen till att integreras i det svenska samhället. Det måste finnas en positiv inställning från båda parterna för att relationen ska fungera felfritt. Inställningen hos ungdomarna när de precis kommit till Sverige kan vara negativt på grund av att de i det skedet inte vet om de får stanna i Sverige eller inte, det kan vara påfrestande att dag in och dag ut gå och tänka på det. Då de även i hemlandet upplevt trauman oroar sig de för att de ska skickas tillbaka till hemlandet och behöva uppleva det igen (Hessle, 2009). Ungdomarna ser en kontaktperson som den som ska hjälpa dem i alla situationer och ungdomarna förlitar sig allt för mycket på just kontaktpersonen (Höijer & Magnusson, 2008). Skulle det någonstans inte fungera i den tillit som ungdomen har till kontaktpersonen upplevs det som att kontaktpersonen inte vill ungdomens bästa, ungdomen känner därför att det inte finns någon kemi dem emellan och upplever kontaktpersonen som något negativ. I många fall har ungdomarna beskrivit att det uppstår problematik med kontaktpersonen, vilket ungdomarna menar påverkar deras möjlighet till en bättre gemenskap negativt i Sverige. Ungdomarna beskriver att kontaktpersonen inte har förståelse för den identitet de har när de anländer till

Sverige (Faist, 2000), samt att kontaktpersonen inte bör ställa krav på ungdomen att släppa sin identitet och skapa en ny. Däremot så menar Faist (2000) att när det gäller ensamkommande barn och ungdomar så innebär migration inte nödvändigtvis att de förlorar sin ursprungsidentitet utan de ensamkommande barnen med hjälp av de transnationella sociala rummen kan skapa en ny gemensam identitet som representerar ”båda” kulturer, dvs. en ny gemenskap. Detta sker på bästa sätt om ungdomen får en god kontakt samt stöd av kontaktpersonen.

Godmanskapet är ett uppdrag med höga krav, deras roll är att verka som stöd för ungdomen. Att som god man arbeta med ensamkommande barn är inte enkelt då de behöver kompetensgivande utbildning för detta uppdrag, vilket inte många gode män får i de olika kommunerna runt om i Sverige. En god man är lika viktig som socialsekreterare och kontaktperson i ungdomens integrationsprocess, dessa enheter ska tillsammans samarbeta för att ungdomen ska få en så bra integrationsprocess som möjligt (Rimsten, 2006). Många av ungdomarna kunde inte finna något stöd hos sin gode man, delvis beror detta på att man inte hade en långvarig kontakt med gode mannen som man endast har tills man är 18 år men till större del pga. att de kände som att gode mannen fungerade som revisor/bankman som bara hjälpte till mig ekonomin och enstaka resor till migrationsverket. Om de gode männen hade fått en kompetensgivande utbildning för att just vara gode män till ensamkommande barn hade de kanske lagt allt mer tid på ungdomen så att en bra relation kunnat skapas, de ska trots allt ha ungdomens ekonomi. Ungdomen ska kunna lita på sin god man som har alla dennes pengar, finns inte tilliten och en bra relation är det lätt att ungdomen inte är nöjd med sin gode man. Den gode mannen ska ha kontinuerlig kontakt med de inblandade personerna i ungdomens liv, gode mannen ska även se till så allt runtomkring barnet fungerar och tillvarata ungdomens intressen. En god man har dock inte den skyldighet till att försörja barnet, men han/hon ska vara med och ta beslut i samråd med andra aktörer som är inblandade om frågor vad gäller barnets boende (Fälldin & Strand, 2010).

5.3 Migrationsverket

Samtliga ungdomar upplevde att personalen på migrationsverket var snälla och trevliga och att bemötandet var bra under handläggningsperioden. Ungdomarna upplevde i stort sätt att handläggaren litade på deras berättelse, endast ett fåtal av ungdomarna upplevde att handläggaren inte trodde på ungdomens historia.

Ungdomarna upplevde även att migrationsverket hjälpte till under asylprocessen om/när problem uppstod vilket uppskattades av ungdomarna. Bertil berättar:

- *Jag hade lite problem med tolken, tolken från mitt land var avundsjuk. När jag hade möte på migrationsverket kunde jag lite svenska, när jag berättade något till tolken så tolkade han något helt annat, jag blev förvånad och sa ifrån, jag ville inte ha honom. Migrationsverket bytte tolken, det var okej. De har hjälpt till med det de kunde.*

Asylprocessen tog mellan ca 7 -9 månader för ungdomarna innan de hade fått sitt uppehållstillstånd. Denna process var jobbig för ungdomarna som önskade att beskedet hade kommit tidigare. Väntan var svår då det var osäkert om de kunde få stanna kvar i landet eller inte. Ungdomarna tyckte det var särskilt svårt när en del av ungdomarna på boendet hade uppehållstillstånd eller fick besked om uppehållstillstånd när de själva fortfarande väntade, det skapade en skillnad mellan ungdomarna utan uppehållstillstånd och de som hade. Idag har alla ungdomar uppehållstillstånd i Sverige.

Ingen av ungdomarna har ansökt om familjeanknytning till någon av deras anhöriga i hemlandet pga. olika anledningar. Ett fåtal av ungdomarna vill inte ansöka om familjeanknytning men ville inte berätta anledningen till detta. De resterande ungdomarna hade velat ansöka om familjeanknytning till en anhörig men har inte möjligheten till detta pga. att det är försent då ungdomarna redan fyllt 18 år innan ansökan.

Det är Migrationsverket som handlägger och utreder när man söker asyl i Sverige, i utlänningslagen (1989:529), samt i förordningen (2004:294) instruktion för Migrationsverket står bestämmelserna samt regleringarna kring handläggning av ärendet (Rimsten, 2006). Ungdomarna upplever att handläggningen tar allt för lång tid till dess att ungdomarna får ett beslut om de får stanna i Sverige eller inte, detta kan vara psykiskt påfrestande för ungdomarna. Dels för att de dag in och dag ut går och tänker på detta men också för att de inte kan börja planera sitt liv i Sverige som Fälldin & Strand (2010) menar på att de ungdomar som redan fått uppehållstillstånd kan i lugn och ro börja planera sitt liv i det nya landet. Hessle (2009) skriver just om asylprocessen och om den ovisshet som drabbar de ensamkommande barnen som har flytt från krig och andra eländigheter och som söker skydd och stöd i Sverige. Men när de kommer till Sverige möts de av en ovisshet när de i flera månader väntar på besked angående deras asylansökan vilket många av ungdomarna uttryckte i sina svar vid intervjun. Gustafson (2007) beskriver att viktiga faktorer under

migrationsprocessen är att de myndigheter som har hand om de ensamkommande barnen/ungdomarna ser till att de som nyanlända får tillräckligt med information, praktisk hjälp och de verktyg som krävs för att klara sig i samhället, exempelvis orienteringskurser.

Hessle (2009) redogör för tre faktorer som kan vara problembelastade eller underlättande faktorer för barnen under asylprocessen, dessa är: väntetiden under asylprocessen, boendeförhållandena samt de professionella stödinsatserna. Väntetiden är mycket jobbig för ungdomarna som bekräftas genom intervjun. Även boendet menar Hessle (2009) kan vara avgörande faktor för ungdomens välmående, då Hessle (2009) skriver att gruppboende för ensamkommande flyktingbarn kan vara tillfredställande för en del, och för andra kan det vara påfrestande, och dessa ungdomar kan söka sig till eventuella släktingar som är bosatta i Sverige efter ett godkännande av socialtjänsten. Ungdomarna kunde se både positiva samt negativa faktorer med boendet men en trygghet har varit gemenskapen som man funnit i de andra ensamkommande ungdomarna. Faist (2000) redogör för de transnationella sociala rum, som kännetecknas av att upprätthålla och skapa de sociala banden till både mottagarlandet men också hemlandet vilket i sin tur skapar rum för relationer, aktiviteter, institutioner av olika slag som även tidigare nämnts både ekonomiska, politiska men också kulturella inslag som gör det möjligt att föra in i det nya landet och i hemlandet. Genom samhörighetsgrupper som oftast sker i små grupper och oftast inom familjen hjälper migranten med det emotionella stöd som krävs när man lämnar sitt hemland. Ungdomarna på boendet och även respondenterna som lämnat boendet skapar sina egna familjer och grupper och på så sätt samhörighetsgrupper där de kan stötta varandra i de svåra situationerna som uppstår i ensamheten. Även stödsamtal genom skolkurator, Röda Korset och PBU har varit avlastande för ungdomarna, som blivit erbjudna eller bett om denna insats. Ett gott bemötande från Migrationsverkets sida har visat sig att ungdomarna fått mer tillit till dem. Att bli sedd och hörd är någonting som upplevs som positivt och inställningen till det nya landet blir positiv även inför framtiden. Dessa ungdomar har kanske inte blivit sedda och hörda i hemlandet av de olika myndigheterna, men när de kommer hit till Sverige och upptäcker att även myndighetspersoner är som vilka personer som helst blir det genast en positiv upplevelse och ungdomarna känner trygghet.

Kohli (2006) har skrivit om de ensamkommande asylsökande barnen och ungdomarna som kommer till landet och har flytt från traumatiska förhållanden. Han menar att barnen håller sig mycket tysta i relation till aktörer som de träffar på migrationsverket i samband med asylprocessen. Kohli (2006) skriver att barnen har blivit inlärda och präglade från deras

hemmiljö att vara så tysta som möjligt för att underlätta samt säkra deras asylbesked i landet. Barnen är försiktiga med vilken information de avger till aktörerna och skruvar eller håller på sanningen då de är rädda för utvisning. Detta är den sanningen som de fått med sig från sina vårdnadshavare och anhöriga i hemlandet som vill försäkra sig om att barnet får uppehållstillstånd.

I Rimstens (2006) rapport står det att barn under 18 år kan ansöka om familjeanknytning, det vill säga barnet har rätt till att återförenas med sin legala vårdnadshavare som denne tidigare levit ihop med. Att ungdomarna vill ha det liv som de tidigare haft med sin familj är ingenting konstigt, för det är någonting som alla vill. Dessutom har de varit ifrån sina föräldrar väldigt länge utan att ha någon kontakt med dem, beroende på hur lång resan varit. Att ha rätt att ta hit sin familj till Sverige är positivt, men att handläggningstiden hos Migrationsverket tar sådan tid så att ungdomarna redan hinner fylla 18 år är väldigt tråkigt enligt ungdomarna.

5.4 Socialtjänsten/ekonomiskt bistånd

Majoriteten av ungdomarna har en negativ bild av socialtjänsten, med socialtjänsten menas ansvarig handläggare på ungdom & familje- enheten. Ungdomarna upplevde att de inte hade en bra relation till sin socialsekreterare och att socialsekreteraren endast såg till att de hade det bra. Med bra menar ungdomarna att socialsekreterare endast ser till att ungdomarna ”lever, äter, sover” och inte bryr sig om vad ungdomarna upplever som deras riktiga problem. En del av ungdomarna vet inte vilken hjälp de fått av sin socialsekreterare och vad de bidragit med.

Ett fåtal av ungdomarna upplevde att socialsekreteraren hjälpte till i början så ungdomen kände sig trygg, något som ungdomen uppskattar.

Ungdomarna upplever att socialsekreteraren inte lyssnar på deras åsikter, vilket ungdomarna upplever skapar problem för dem. Ett fåtal av ungdomarna uppger att ungdomen bett om att få träffa en psykolog, men hänvisades till en kurator, Ungdomarna menar att en psykolog skiljer sig mycket från en kurator och att ungdomarna inte ville träffa en kurator men tror att man skickades dit pga. att kuratorn får mindre arvode. Ungdomarna uppger vidare att de hade för lite kontakt med sin socialsekreterare då de endast haft möten ca en gång varannan eller var tredje månad vilket har påverkat relationen till socialsekreteraren.

- *Jag vet hur socialsekreteraren arbetar, socialsekreteraren stannar där uppe, och det känns som att socialsekreteraren bara tittar ner på oss och ser till att vi rör på oss,*

socialsekreteraren vet inte hur mycket svårigheter eller hur lätt ungdomarna har det, de ser bara att ungdomen rör på sig och då är det okej. (Carl)

- *Jag har träffat socialsekreteraren bara en gång, och sedan träffade jag dem idag också, jag var där i 10 minuter. De frågade hur jag har det, jag sa att det går bra, okej sa de "ha det så bra", sen gick jag. (Bertil)*

Ungdomarna upplever även att de har haft problem med sin handläggare på försörjningsstödsenheten då ungdomarna tycker att det är jobbigt att redovisa alla papper, fakturor, inkomster samt kontoutdrag. Ungdomarna upplever att det inte finns någon tillit till ungdomarna då handläggarna är väldigt petiga. David uttrycker:

- *Det känns inte som att det här är mitt konto, det känns som att det är deras konto.*

Samtliga ungdomar anser att socialtjänsten samt försörjningsstödsenheten arbetar för att ungdomarna ska känna sig trygga både på boendet samt i sina lägenheter. Däremot upplever ungdomarna att handläggaren på försörjningsstödsenheten inte tar hänsyn till ungdomarnas åsikter och önskemål. Ungdomarna upplever att handläggaren endast skriver ner det som ungdomarna säger men att de aldrig agerar enligt ungdomarnas önskemål eller värderar deras åsikter vilket ungdomarna upplever påverkar deras tillit till sin handläggare. Carl beskriver:

- *Det jag säger betyder ingenting, så varför ska jag säga till om något om det inte leder till något. De bara lyssnar och skriver på sina papper, men jag får inget svar och de säger inget senare. De gör inget och de säger inte varför det inte gick eller ger någon förklaring. Därför ber jag inte om något, de frågar mig hur det går med hyran och ekonomin, och jag säger att allt går bra.*

En del av ungdomarna anser att handläggarna på försörjningsstödsenheten behöver utveckla sitt tänkande när det gäller bemötandet av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar, då ungdomarna uppger att de inte har kommit till Sverige för att bli socialbidragstagare utan för att kunna skapa sig en framtid och bli självförsörjande. Ungdomarna berättar att de har ett annorlunda tänk jämfört med andra ungdomar, det är inte många som förstår dem upplever de och som vet hur jobbigt de verkligen har det i samhället, ungdomarna menar att det inte syns för de utomstående och att de inte heller vill visa detta. Bertil berättar om detta:

- *Jag vill själv egentligen inte få socialbidrag, aldrig i livet att jag skulle vilja ha gratis pengar, men från början måste man. När man kan arbeta när man är ung, varför ska*

man inte göra det? Jag tänkte när jag fick mitt uppehållstillstånd att jag skulle lära mig lite svenska och sedan ska jag skaffa mig ett jobb. Jag vill inte leva på ett sätt där jag hela tiden måste lämna in papper på hela mitt liv, jag vill inte att handläggaren ska veta allt om mitt liv. Hur mycket jag har på mitt konto, hur mycket jag har slösat, vad jag har gjort, vilka fakturor jag har, varför jag köpt något. Varför måste de bry sig om allt, jag gillar inte detta. Jag vill sköta min egen ekonomi, jag vill klara mig själv.

För att ungdomarna ska få så god utveckling, etablering och integrering i samhället är det viktigt att de olika myndigheterna som är involverade i ungdomen samarbetar gemensamt för att förbättra ungdomarnas framtidsutsikter. Socialtjänstens ungdom-och familjeenhet måste samarbeta med ungdomen, boendet, utvecklingsnämnden (försörjningsstöd) för att se till så att ungdomarna verkligen klarar av att sköta sig själva och sina hushåll. Det är viktigt att socialtjänsten har kontinuerlig kontakt med boendet, kontaktperson eftersom det är dessa som lättare kan uppmärksamma om ungdomen mår dåligt eller om det inte går bra med ungdomens utveckling. På så sätt kan man fånga upp ungdomens problematik i alla fall under den tid som ungdomen är bosatt på boendet. Problemet som ungdomarna upplever i samarbete med socialtjänsten har varit att de inte upplever att socialsekreterare har haft tillräckligt med förståelse för deras bakgrund och tankesätt. Detta leder till en VI- och DE- känsla som Vertovec (2009) menar har en mycket negativ inverkan på ungdomarna som blir ännu mer sammansvetsade och segregerade i samhället. Denna problematik ter sig inte enbart hos ensamkommande ungdomar utan även hos många andra immigranter som tillsammans skapar en egen gemenskap då man anser att endast ”vi” förstår varandra vilket i sin tur leder till att man exkluderas ur normen i samhället (ibid). Ungdomarna upplever inte att de möts av någon förståelse av myndigheterna och detta påverkar den tillit som de har till myndighetspersoner som trots allt är de som ska hjälpa ungdomarna att klara sig i samhället. Integrationsverket (2003) skriver om att det är kommunen som har ansvar för barnet då man delade upp ansvaret mellan stat och kommun. Man menar att kommunledningen ska vara med i beslutsfattandet tillsammans med de berörda aktörerna i ungdomarnas liv för att ungdomarna ska få en så bra introduktion i det nya landet som möjligt samt ha en chans till att utvecklas. Det är viktigt att socialtjänstens ungdom och familjeenhet har regelbundna uppföljningsmöten med ungdomarna då det finns behov av detta (Integrationsverket (2003)). Även ungdomarna ansåg att uppföljningsmötena var sporadiska och att de hade velat ha fler möten med kortare mellanrum, då de ansåg att det behövdes. Genom att ha tätare och fler möten kan ungdomarna

ta upp de problem som de anser sig ha, de kan även skapa en relation till sin socialsekreterare men också fångas upp i ett tidigare skede om det skulle finnas problem. Det är enkelt att man som ungdom glömmer bort det som man vill ta upp på uppföljningsmötet, då får ungdomen heller ingen hjälp.

5.5 Skola

Ungdomarna har generellt varit positiva till skolan, då de är glada för att de har lärt sig det svenska språket. En del av ungdomarna har endast gått i skolan i ett eller ett par år i hemlandet och en av ungdomarna hade gått färdigt grundskolan. Anledningen till varför många av ungdomarna hade så lite skolbakgrund var pga. de börjat arbeta redan i tidig ålder. En del av ungdomarna har haft vissa svårigheter med skolan, när det gäller bristen på svenska elever i skolan eller i klassrummet då ungdomarna anser att de kan lära sig mycket av svenska klasskamrater som talar ren svenska, jämfört med sina ordinarie klasskamrater som bryter på svenska eller inte kan prata svenska alls. Ett fåtal av ungdomarna har även upplevt svårigheter och problematik med skolan då ungdomarna fick studera i en klass för nybörjare vilket slutade med att ungdomarna kände att skolan inte gav ungdomarna någon möjlighet för utveckling. Ungdomarna upplevde att ett skolår passerade utan att ungdomarna fick en chans att utvecklas, ungdomen anser att de istället försämrade sina svenska-kunskaper.

Ungdomarna har haft ett bra stöd av sina klasskamrater då ungdomarna har utnyttjat de elever som är starka i sina svenska-kunskaper för att lära sig av dessa. Ungdomarna har även haft goda lärare jämfört med deras lärare i hemländerna som har varit stänga och hårda.

Ungdomarna upplever att lärare i Sverige beter sig mer som en kompis än en lärare jämfört med de lärare som de träffat i hemländerna. En del av ungdomarna upplever att de inte fått mycket redskap av skolan till att söka arbete, medan andra har fått stöd av skolan och hjälp med att skriva CV och hur man söker jobb.

Alla ungdomar kan reflektera kring hur svenskan och svenska-kunskaperna har påverkat deras integration i det svenska samhället och vikten av språkets betydelse i det svenska samhället. Samtliga ungdomar anser att svenskan har varit en huvudfaktor för att trivas i samhället och för att de ska kunna känna sig som en del av det svenska samhället. Adam berättar:

- *Det är en stor skillnad på mig från när jag först kom hit och idag. När jag först kom till Sverige pratade jag ingen svenska, och det var mycket jobbigt. Jag pratade engelska, men jag funderade på om det kanske gjorde så att jag uppfattades som en*

tourist och inte som en svensk, så jag sluta prata engelska en lång period och började prata svenska.

Ungdomarna upplever att deras svenska-kunskaper gjort så att de idag känner att de kan kontakta vem som helst utan att känna att språket är ett hinder, och idag får de vänner lätt genom att de kan ta kontakt med människor ute på gymmet, andra fritidsaktiviteter, skola osv.

Alla ungdomar berättar att de vill studera vidare i Sverige om de får möjligheten till detta. Framtidsyrkena är varierande för ungdomarna och de har olika många år mot att nå sina framtida yrkens mål och drömmar. Några av ungdomarnas drömyrken för framtiden är:

* byggbranschen

* barn och fritidsverksamheten

* industribranschen

* försäljning

* psykologutbildning

* bartender

Ungdomarna har olika synsätt på hur samt på vilket sätt de ska nå sina framtidsdrömmar. Ett fåtal av ungdomarna har redan med hjälp av skolan blivit erbjudna praktikplatser vilket leder till att de får fler kontakter. Dessa kontakter kan vara goda referenser vid framtida jobbsökningar hoppas ungdomarna, de ser även en möjlighet i att vara duktiga på sina praktikplatser för att skapa goda chanser till eventuella sommarjobb. På frågan om vem som kan hjälpa ungdomen att nå sina framtidsmål och drömmar svarar Adam:

- *Det är jag, Adam!*

Bertil svarar:

- *Jag ska hjälpa mig själv, och kämpa för det jag vill.*

Kommunerna är skyldiga till att ge de ungdomar som kommer till Sverige en plats i skolan. Ungdomar som är under asylprocessen har inte skolplikt men om de skulle vilja gå i skolan

ska de få en plats. De ungdomar som har uppehållstillstånd har skolplikt som alla andra ungdomar som bor i Sverige. IVIK-gymnasiet har ett invandrarintroduktion för ungdomar på gymnasienivå för nyanlända ungdomar och flyktingungdomar. Skolan anpassar sedan undervisningen utifrån ungdomens bakgrund (Fälldin & Strand, 2010). Alla ungdomar har inte gått i skolan i sina hemländer, en del är analfabeter och kan inte läsa och skriva när de kommer till Sverige. Skolan ska även anpassa utbildningen efter ungdomens utveckling, för vissa ungdomar har det gått fort att lära sig det svenska språket medan för andra har det gått trögare. Ungdomarna upplever som att de står fast vid en punkt och inte kommer vidare vad gäller deras utbildning. Här gäller det för skolans personal att uppmärksamma ungdomens utveckling samt behov av att lära sig mer. Ungdomarna upplever det som att personalen på skolan är mer som en kompis i klassrummet blir det allt lättare för ungdomarna att lära sig språket, men samtidigt kan det också bli så att ungdomarna inte gör sina läxor eftersom det inte skulle få några konsekvenser om läxan inte gjorts.

Faist (2000) menar att de transnationella förbindelser ter sig då de ensamkommande ungdomarna lär sig etableras i det nya landet genom att skapa kontakter, samt genom att utvecklas med nya kunskaper i ett nytt språk. Det är viktigt att ungdomarna har tillräckligt med trygga samhörighetsgrupper som kan erbjuda det stöd som ungdomen behöver för att klara av att transnationella gemenskaper. Med transnationella gemenskaper menar Faist (2000) att migranten som kommit till ett nytt land kämpar med att upprätthålla olika identiteter då man känner en lojalitet mot sitt ursprung men man känner av en ny identitet som utformar sig i det inre ju mer man etableras och integreras i samhället, exempelvis med förnyade språkkunskaper. Ungdomarna kunde se en definitiv skillnad i sin integration ju mer svenska de lärt sig och ett samband mellan språkinläringen och tillhörigheten i det svenska samhället. Det svenska språket är någonting som ungdomarna nämner har utvecklats oerhört från dess att de kom fram till nu, eftersom de kan språket kan de klara av allt samt socialisera sig i det svenska samhället. Höijer & Magnusson (2008) skriver i sin rapport om att nyckeln till allt är att kunna det svenska språket, de pratar om att ha kontroll över den egna situationen där det ingår att ta kontakt med olika viktiga aktörer som finns i ungdomarnas liv. De tar vidare upp om att de ungdomar som de intervjuat inte hade så långsiktiga planer vad gäller deras framtid utan att planerna bara sträckte sig fram till dess att de fyllt 18 år. Det kan vi inte säga om de ungdomar som vi intervjuat, då deras framtidsplaner sträcker sig väldigt långt. De vill arbeta och studera vidare oavsett hur lång tid det tar att uppnå de drömmar och mål de har. Vi kan även dra paralleller med Hessle (2009) där hon undersökt i sin avhandling om de

unga vuxnas framtidssyner, som var väldigt positiva till sin framtid i Sverige. Ungdomarna som vi intervjuat har en väldigt positiv framtidssyn men förlitar sig på sin egen utveckling och stöd av ingen annan än en själv.

6. Avslutande diskussion

I vår uppsats har vi valt att fokusera på hur ensamkommande flyktingbarn integrerats i det svenska samhället och bemöts av de svenska myndigheterna utifrån det transnationella perspektivet. Det finns olika definitioner av orden integration vi har valt att utgå ifrån Ne.se (2013) där man menar på att invandrargrupper slussas in i samhället och blir delaktiga i det svenska samhället. För att få svar på våra frågeställningar har vi genomfört kvalitativa intervjuer med fyra ungdomar. Ungdomarna tyckte att det var bra att HVB-hemmet för ensamkommande flyktingbarn finns och att de till största delen har bidragit till att ungdomarna integrerats i det svenska samhället. De har fått de verktygen som de behövt där för att kunna klara sig själva idag. Däremot tyckte ungdomarna att boendet snålade med aktiviteter efter en tid som de bott där, detta hindrade ungdomarna från att få fler kontakter med andra ungdomar som inte bor på ett boende. Ungdomarna tyckte att genom aktiviteterna kunde de lära sig allt mer svenska som behövs i samhället för att kunna ta de olika kontakterna som behövs. Under intervjuerna framkom det att språket var det viktigaste för att ungdomarna skulle integreras i det svenska samhället dvs. nyckeln till samhället, med språket kan ungdomarna prata med vem som helst och ta de nödvändiga kontakter som behövs.

Ungdomarna tyckte att de hade ett gott bemötande från de svenska myndigheterna som vi skrivit om tidigare där socialtjänstens ungdom & familj, ekonomiskt bistånd, migrationsverket, skola samt boendet/gode man ingår. De ansåg även att myndigheterna borde lyssna mer på ungdomarna. Under intervjun framkom det att ungdomarna berättade för myndigheterna om någonting de behövde men att de aldrig blev något beslut kring det eller att de aldrig hörde av sig. Ungdomarna ansåg även att de olika myndigheterna hade för lite kunskap kring deras bakgrund och inte tog sig tiden att etablera en relation till ungdomarna vilket försämrade arbetet och resultatet av de tjänster som de erbjuder. Ungdomarna upplevde att de i slutändan endast kunde räkna med sig själva och att det är de själva som kan förbättra framtidsutsikterna i Sverige. Ungdomarna uppger att de ofta saknar en person som de kan vända sig till när problem uppstår vilket har resulterats från de sporadiska kontakterna de haft med de olika professionerna i de olika myndigheterna. En del av ungdomarna var idag självförsörjande eller på god väg mot att bli självförsörjande, och de menar att de har sig själva att tacka för sin framgång.

Under arbetets gång har vi lärt oss en hel del. Vi valde att inte skriva arbetet utifrån ett professionsperspektiv då en utav oss redan haft sin praktik på ett HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn. Som personal själv på boendet har vi redan denna kunskap, vi tyckte samt den handledare som den utav oss haft att det skulle vara mer intressant att skriva ett arbete om vad ungdomarna själva tycker om den hjälp de fått för att integreras i det svenska samhället samt de bemötande de fått av de olika svenska myndigheterna som de varit i kontakt med. Vi ansåg inte att det på något sätt skulle vara etiskt fel att intervjua ungdomarna då ungdomarna idag inte är en del av boendet och inte skulle påverka ungdomarna på något sätt i deras behandling av organisationen. Ungdomarna som vi intervjuat har den av oss som utfört sin praktik enbart varit i kontakt med genom de olika gemensamma och sporadiska aktiviteterna på boendet. De ungdomar som ställde upp på intervjuarena hade chansen till att tacka nej redan innan vi ringde till dem. Ungdomarna fick ge samtycke om deras nummer skulle ges ut till oss. Personalen på boendet ringde till ungdomarna först för att få ett samtycke. Efter att vi fått numren till ungdomarna ringde den av oss som praktiserat på boendet till ungdomarna, dels för att ungdomarna skulle veta att det inte var någon okänd som ringde men också för att de skulle vara trygga. Resultatet vi fick fram genom intervjun var utifrån ett brukarperspektiv vilket har gett oss mycket kunskap kring vikten av bemötande och relationsskapande till sina klienter och brukare även på andra myndigheter utanför boendet då majoriteten av ungdomarna saknade någon som kunde lyssna på dem och ta till sig det som ungdomarna sa och i praktiken göra något/hjälpa till med något.

Som en fortsättning på vår studie hade vi varit intresserade av att göra en längre uppföljning på ett par av ungdomarna och i studien jämföra vilka faktorer som varit betydelsefulla för ungdomarna för etableringen och integreringen i det svenska samhället, samt vilka faktorer som verkat negativt för ungdomarna på ett konkret och sanningsenligt sätt. Detta resultat uppskattar vi att myndigheter och verksamheter kan ha god nytta av för att utveckla och förbättra sina verksamhetsplaner.

7. Referenslista

- Ahrne & Svensson (2011) *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Lieber AB
- Andersson, Gunvor & Swärd, Hans (2008) *Etiska reflektioner i Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur & Kultur
- Brunnberg Elinor & Borg, Rose-Marie & Fridström Camilla (2011) *Ensamkommande barn - en forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur AB
- Bryman, Alan (2011) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB
- Elmeroth Elisabeth & Häge Johan (2009) *Flyktens barn*. Lund: Studentlitteratur AB
- Eastmond, M & Åkesson, L (2007) *Globala familjer, transnationell migration och släktskap*. Riga: Livonia Print
- Faist, T (2000) *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford: Clarendon Press
- Fälldin, Kerstin & Strand Görel (2010) *Ensamkommande barn och ungdomar- en praktisk handbok om flyktingbarn*. Stockholm: Natur & Kultur
- Gustafson, P (2007) ”Ett transnationellt perspektiv på migration.” ur Olsson, E *Transnationella rum: diaspora, migration och gränsöverskridande relationer*. Umeå: Boréa
- Hessle (2009) *Ensamkommande men inte ensamma. 10-årsuppföljning av ensamkommande asylsökande barns livsvillkor och erfarenheter som unga vuxna i Sverige*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Höjjer & Magnusson (2008) *Från asylhem till eget hem – ensamkommande asylsökande barn*. Rapport nr 2008:9 i FoU Jämmts rapportserie
- Integrationsverket (2003) *Ensamkommande barn – organisation och samverkan kring arbetet med introduktion*. Integrationsverkets rapportserie 2003:01. Trelleborg: Berlings Skogs
- Kohli .R .K .S (2006) *The Sound Of Silence: Listening to What Unaccompanied Asylum-seeking Children Say and Do Not Say*. British Journal of Social Work (2006), 36, 707-721
- May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB

Migrationsverket (2013) *Ett gemensamt ansvar för ensamkommande flyktingbarn- och ungdomar*. Elanders tryckeri

Rimsten (2006) *"Jag vill bli som Kofi" Ensamkommande barn i Sverige ur ett rättighetsperspektiv*. Visby: Books-on-Demand

Vertovec, S (2009) *Transnationalism*. London: Routledge

Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Internet

Ne.se (2013) <http://www.ne.se/integration/212264> (Inhämtad 13-11-25).

SCB (2010)

http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0001_2010K03_TI_10_A05TI1003.pdf.

(Inhämtat 13-12-04)

Migrationsverket (2012) (Inhämtat 14-01-01)

<http://www.migrationsverket.se/download/18.5e83388f141c129ba631262a/1381926423016/Aktuellt+om+maj+2012.pdf>

8. Bilagor

8.1 Bilaga 1

Intervjuguide

Ungdomen

Hur länge har du bott i Sverige?

Varför bestämde du dig för att fly till Sverige? Var det ditt beslut eller en släktings beslut?

Kom du ensam eller med sällskap?

Hur har du upplevt din tid i Sverige så här långt?

Har du stött på några hinder än så länge med de olika myndigheterna?

Vad tycker du att Sverige har gjort för dig?

Finns det någonting de skulle ha gjort mer som du kan komma på nu? Om i så fall vad?

Har du befunnit dig i en situation där du känner dig otrygg?

Har du kommit till en punkt där du känner dig hemma i Sverige?

Vad behöver du för att känna dig som en del av det svenska samhället?

Hur ser du på din framtid i Sverige? Positivt/Negativt?

Boendet & God man/kontaktperson

Hur tycker du boendets insats har varit vad gäller er integration i det svenska samhället?

Har det funnits tillräckligt från boendets sida med resurser för att ni ska få fler kontakter?

Anser du att personalen har varit ett hinder vad gäller er integration i det svenska samhället?

Vad har boendet gjort för att ni ska integreras i det svenska samhället?

Har du varit med och påverkat utformningen av genomförandeplanen som boendet skrivit?

Upplever du att boendet arbetar tillräckligt mycket med dig för att du ska nå de mål inom vårdplanen (genomförandeplanen)?

Har du lärt dig utföra vardagssysslor, som ex. att sköta din ekonomi, handla mat, ta sig från en plats till en annan utan någon hjälp? Vem har hjälpt dig med detta?

Vilka är fördelarna samt nackdelarna med att du bor med ungdomar i samma situation som dig?

Har boendet gjort mycket för att ni ska ta kontakt med ungdomar som inte talar samma språk som ni själva som till exempel svenska ungdomar? På vilket sätt.

Upplever du att du har en bra kontakt med din gode man/kontaktperson?

Har din gode man hänvisat dig samt hjälpt dig med kontakter vid behov av hjälp?

Upplever du att du kan vända dig till någon av personalen på boendet/god man/ kontaktperson med personliga frågor, eller anförtro dig till någon av dessa?

Migrationsverket

Från migrationsverkets sida: Hur har bemötandet varit under asylprocessen?

Kände du någon gång att migrationsverket inte hjälpte dig tillräckligt i din asylprocess?

Vilka problem upplevde du under din asylprocess med migrationsverket?

Hur långt har ditt ärende kommit hos migrationsverket? Har du fått uppehållstillstånd?

Ansöker du om familjeanknytning till någon släkting/förälder i hemlandet?

Socialtjänsten/ekonomiskt bistånd

Vad har du för bild av socialtjänsten?

Hur tycker du att socialtjänsten bemöt dig under den tid du hade kontakt med dem?

Kände du att socialtjänsten lyssnade på dina åsikter som du hade? På vilket sätt

Kunde de gjort någonting annorlunda?

Känner du till vårdplanen som utformades av din socialsekreterare?

Anser du att socialtjänsten gjort allt vad de kunnat för att du ska känna dig trygg på boendet samt i Sverige?

Vad tycker du socialtjänsten kunde gjort mer för att ni ska integreras i det svenska samhället?

Skola

Vilken roll har skolan haft under din tid i Sverige?

Har skolan gett dig de redskap som du behövt för att till exempel söka ett jobb? På vilket sätt?

Har dina skolkamrater hjälpt eller stjälpt dig att hitta din plats i skolan?

Upplever du att ju mer svenska du lärt dig, desto lättare blev din integration? På vilket sätt har du upptäckt detta? Vilken betydelse har språket haft för dig om ju jämför med första perioden i Sverige?

Vill du fortsätta med dina studier? Vad är din framtidsdröm i Sverige? Hur kan du uppnå denna, samt vem kan hjälpa dig med detta?

8.2 Bilaga 2

Informationsblad

Ensamkommande flyktingungdomars integration i det svenska samhället

Vi är två tjejer, Iman Abbas och Dafina Begu och kommer från Socialhögskolan, Lunds universitet, Campus Helsingborg. Vi kommer under de kommande 2 månaderna att skriva en uppsats om hur ensamkommande flyktingungdomar integrerats i det svenska samhället. Här vill vi få fram Ert perspektiv som ungdomar, det vill säga Era erfarenheter av de olika myndigheterna som ni varit i kontakt med under er tid i Sverige. För att kunna göra vår uppsats skulle vi vilja intervjua Er ungdomar för att höra just Era erfarenheter. Det är frivilligt att vara med, allt som sägs under intervjun är anonymt, det vill säga ingen kommer kunna identifiera Er och det som sagts. Informationen som kommer fram under intervjun kommer endast att användas till vår uppsats, ingen annan kommer ta del av den informationen. Efter att uppsatsen är skriven och publicerad på Lunds universitets hemsida kommer all insamlade material att förstöras. Ni behöver inte vara rädda för att det som ni sagt hamnar i fel händer. Intervjun kan avbrytas när som helst och kommer att spelas in, genom att spela in intervjun gör det att vi inte kommer att gå miste om någonting viktigt som sagts.

Intervjun kommer ta cirka 35-60 minuter, där kommer vi att ställa några frågor kring hur du själv upplevt din tid i Sverige, hur du bemöts av de myndigheter och personer du kommit i kontakt samt vilken hjälp du fått för att på bästa möjliga sätt integreras i det svenska samhället.

Vi hoppas att så många som möjligt vill ställa upp på intervju och bidra till vår uppsats. Intervjuerna vill vi att så snart som möjligt utföra intervjuerna på grund av att vi inte har så mycket tid på oss att skriva uppsatsen.

Vi bjuder även på fika under intervjun ☺

Med vänliga hälsningar,

Dafina Begu & Iman Abbas